

PRO BONO

jún /2026

1. NOVELA ZÁKONA O PROBAČNÝCH A MEDIAČNÝCH ÚRADNÍKOCH

Po viac ako 20 rokoch od prijatia pôvodnej úpravy zákona došlo k výrazným zmenám v právnej úprave najmä na medzinárodnej scéne, na základe čoho dňa 4. júna 2026 poslanci Národnej rady SR schválili jeho novelu. Cieľom novely je zefektívnenie a debyrokratizovanie procesov medzi probačnými a mediačnými úradníkmi a súdmi, okrem iného i presunom kompetencií zo sudcov na probačných a mediačných úradníkov pri vybraných alternatívnych trestoch, najmä pri treste povinnej práce, kde prax preukázala pomerne komplikovaný proces od právoplatnosti rozhodnutia súdu až po samotné započatie výkonu trestu povinnej práce odsúdeným. O týchto a ďalších zmenách sa dočítate v našom článku.

2. NOVELA ZÁKONA O ÚPRAVE VLASTNÍCKYCH VZŤAHOV K PÔDE A INÉMU POĽNOHOSPODÁRSKEMU MAJETKU

V roku 2024 nastal na úseku reštitúcií výrazne pozitívny posun pri vydávaní náhrad, ktoré v zastúpení Slovenskej republiky ako povinná osoba uspokojuje Slovenský pozemkový fond. Novela zákona rozširuje ponuku katastrálnych území, v ktorých fond môže poskytovať oprávneným osobám náhradné pozemky, čo prispeje k dynamickejšiemu plneniu reštitučných nárokov oprávnených osôb.

Veľkou prekážkou pri plnení povinnosti fondu poskytnúť náhradu je tiež nedostatočná súčinnosť, resp. úplná nečinnosť oprávnenej osoby, ktorá si síce v zákonom stanovenej trojročnej lehote svoje právo na náhradu uplatnila, avšak ďalej od určitého štádia procesu poskytnutia náhrady nekoná. Novela upravuje postupy fondu a oprávnených osôb, resp. ich dedičov a osôb, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú dedičmi oprávnenej osoby, ktoré umožnia uzavrieť poskytnutie náhrad doteraz nečinným oprávneným osobám bez ujmy na ich právach. V zásade sa ich nárok na pozemkovú náhradu v týchto prípadoch zmení na nárok na náhradu v peniazoch. Podrobnosti v našom článku.

3. NOVELA ZÁKONA O POBYTE CUDZINCOV

Novela zákona o pobyte cudzincov zavádza veľa väčších či menších zmien, ktorých cieľom je najmä úprava niektorých podmienok na pobyt a zamestnanie štátnych príslušníkov tretích krajín v nadväznosti na transpozíciu smernice (EÚ) 2024/1233. Novela rieši požiadavky vyplývajúce z aplikačnej praxe napríklad v oblasti vízovej problematiky, služby hraničnej a cudzineckej polície, pokračuje sa v procesoch odbúravania administratívnej záťaže (na strane správnych orgánov, občanov Slovenskej republiky a cudzincov), ako aj zjednodušovania podmienok pobytu cudzincov na území Slovenskej republiky. Spresňujú sa niektoré postupy elektronických podaní. Zmien je mnoho, najdôležitejšie nájdete v našom príspevku.

4. ZÁKON O MEDZINÁRODNEJ JUSTIČNEJ SPOLUPRÁCI V TRESTNÝCH VECIACH

Právna úprava medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach bola dlhodobo nie úplne prehľadná a transpozícia nástrojov EÚ sa neuskutočnila v jednotnej legislatívnej línii. Preto sa novým zákonom definujú pojmy a postupy, zohľadňuje sa súčasný vývoj a trendy, judikatúra Súdneho dvora EÚ, Európskeho súdu pre ľudské práva. Cieľom nového zákona schváleného v parlamente 4. júna 2026 je konsolidácia právnej úpravy medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach, ktorej účelom je, aby sa sprehľadnilo a zjednodušilo využívanie nástrojov a inštitútov využívaných v právnom styku s cudzinou a aby sa odstránili nedostatky aplikačnej praxe. Nový zákon má 417 ustanovení. Je zrejmé, že účelom nášho príspevku nie je obsiahnuť celú právnu úpravu, ale prinášame Vám rámcový pohľad na nový zákon a podstatné inštitúty.

5. VYBRANÉ ZMENY V ZÁKONE O OCHRANE, PODPORE A ROZVOJI VEREJNÉHO ZDRAVIA

Novela zákona priniesla od leta 2026 významné zníženie administratívnej záťaže pre organizátorov podujatí a prevádzkovateľov, zjednodušenie administratívy a úpravu povinností v oblasti ochrany zdravia pri práci, nastali úpravy v oblasti prevencie, posudzovania rizík aj pri organizovaní hromadných podujatí pre deti. Znižuje sa administratívna záťaž pre zamestnávateľov vo veci prevádzkových poriadkov. O týchto, ako aj ďalších zmenách sa viac dočítate v našom článku.

6. PRIPRAVUJE SA V NR SR - ZÁKON O PRÁCI VYKONÁVANEJ PROSTREDNÍCTVOM DIGITÁLNEJ PRACOVNEJ PLATFORMY

Cieľom návrhu nového zákona je zabezpečiť transpozíciu smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/2831 z 23. októbra 2024 o zlepšení pracovných podmienok v oblasti práce pre platformy a vytvoriť osobitný právny rámec pre výkon práce prostredníctvom digitálnych pracovných platforiem. Nový zákon má za cieľ upraviť osobitosti platformovej práce v porovnaní s osobitnými predpismi v oblasti pracovnoprávných vzťahov, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ochrany osobných údajov a predpisov upravujúcich obchodnoprávne a občianskoprávne vzťahy s cieľom zlepšiť pracovné podmienky osôb vykonávajúcich prácu prostredníctvom digitálnych pracovných platforiem. Ide zatiaľ iba o návrh zákona predložený v Národnej rade SR, keďže však ide o transpozíciu európskej smernice, zásadné zmeny v návrhu neočakávame. Podme si o návrhu nového zákona povedať viac.

NOVELA ZÁKONA O PROBAČNÝCH A MEDIAČNÝCH ÚRADNÍKOCH

1. ABSTRAKT

Po viac ako 20 rokoch od prijatia pôvodnej úpravy zákona o probačných a mediačných úradníkoch (ďalej len „zákon“) došlo k výrazným zmenám v právnej úprave najmä na medzinárodnej scéne, na základe čoho dňa 4. júna 2026 poslanci Národnej rady SR schválili jeho novelu. Cieľom novely je zefektívnenie a debyrokratizovanie procesov medzi probačnými a mediačnými úradníkmi a súdmi, okrem iného i presunom kompetencií zo sudcov na probačných a mediačných úradníkov pri vybraných alternatívnych trestoch, najmä pri treste povinnej práce, kde prax preukázala pomerne komplikovaný proces od právoplatnosti rozhodnutia súdu až po samotné započatie výkonu trestu povinnej práce odsúdeným. O týchto a ďalších zmenách sa dočítate v našom článku.

2. SPROSTREDKOVANIE VÝKONU TRESTU

Novela prostredníctvom doplnenia ust. § 2 ods. 1 písm. a) **rozširuje pojem probácia**. Predmetné ustanovenie vo svojich ôsmich bodoch definuje pojem probácia. V súvislosti s rozšírením kompetencií v oblasti trestu povinnej práce a trestu domáceho väzenia na základe novely sa podľa ust. § 2 ods. 1 písm. a), štvrtého bodu, probáciou rozumie „*organizovanie, koordinovanie, sprostredkovanie a výkon trestu povinnej práce a trestu domáceho väzenia.*“

Na základe právnej úpravy pred novelou sa po právoplatnosti rozsudku, rozsudok zasiela probačnému a mediačnému úradníkovi na prejednanie podmienok výkonu trestu povinnej práce. Ten ich prejedná a sudca musí následne nariadiť výkon trestu povinnej práce. Následne musí dôjsť aj k uzatvoreniu zmluvy medzi súdom a poskytovateľom trestu povinnej práce, ktorú pripravuje probačný a podpisuje predseda súdu. Ide tak o časovo neefektívny a komplikovaný postup medzi probačným a mediačným úradníkom a sudcom, čo, ako uvádza zákonodarca, je cieľom

novely ust. § 2 ods. 1 písm. a) bod 4, na základe ktorého **probačný úradník bude nielen koordinovať a organizovať, ale aj sprostredkovať trest povinnej práce a domáceho väzenia.**

Súbežne sa mení v ust. § 2 ods. 1 písm. a) tiež bod 6, v rámci ktorého sa mení slovné spojenie „pomáhanie poškodenému“ a po novom je podľa tohto bodu probáciou „*kontrola obvineného, ak ide o zákaz priblíženia alebo zdržiavania sa v blízkosti obydla poškodeného.*“

Ide o **spresnenie vykonávanej činnosti zo strany probačného a mediačného úradníka** z dôvodu, že pod probáciu **nie je možné radiť pomoc poškodenému** a zákonodarca **túto činnosť nahradil kontrolou obvineného, ak ide o zákaz priblíženia alebo zdržiavania sa v blízkosti obydla poškodeného**. Zákonodarca uvádza, že aj kontrola obvineného v sebe subsumuje prvok ochrany práv poškodeného, a to napr. využitím inštitútu elektronického monitoringu (zákaz priblíženia sa).

3. PROBAČNÝ DOHLAD A OCHRANNÝ DOHLAD

Novela zákona za ust. § 2 pridáva **nové ust. § 2a, ktoré upravuje nový inštitút probačného a ochranného dohľadu**.

Potreba osobného kontaktu s odsúdenými, ktorým bol uložený ochranný dohľad podľa § 76a Trestného zákona, je v záujme zachovania vyššej kontroly naplňovania účelu ambulantného ochranného liečenia a vykonávania dohľadu nad páchatelom

Preto sa podľa nového ust. § 2a ods. 1 **probačným dohľadom a ochranným dohľadom rozumie „pravidelný osobný kontakt obvineného s probačným a mediačným úradníkom, najmä na účel kontroly dodržiavania plnenia obmedzení a povinností vyplývajúcich z rozhodnutia v trestnom konaní.“**

Podľa ods. 2 je **účelom probačného dohľadu „kontrola správania obvineného, odborné**

vedenie a pomoc obvinenému s cieľom znížiť riziko opakovania trestnej činnosti a prispieť k ochrane spoločnosti.“

Probačný dohľad plní najmä preventívnu, kontrolnú a podpornú funkciu. Nové ust. § 2a umožňuje štátu **aktívne sledovať a vyhodnocovať, ako obvinený plní obmedzenia a povinnosti**, ktoré mu boli uložené rozhodnutím súdu alebo iného orgánu činného v trestnom konaní, napríklad počas podmienenečného odsúdenia so stanoveným dohľadom alebo v prípade trestov a opatrení ukladaných v súvislosti s alternatívnymi formami trestania. Zároveň vytvára **priestor pre individuálny prístup zo strany probačného a mediačného úradníka, ktorého úlohou nie je len kontrola, ale aj podpora resocializácie** obvineného a jeho začlenenia do spoločnosti bez opätovného páchania trestnej činnosti. **Probačný dohľad tak predstavuje kombináciu kontroly a podpory**, ktorá má pozitívny vplyv nielen na samotného obvineného, ale aj na celú komunitu.

Pokiaľ ide o inštitút **ochranného dohľadu**, tak jeho účelom je podľa ods. 2 „**prispieť k ďalšiemu posilneniu ochrany spoločnosti pred protispoločenskou činnosťou páchatel'ov trestných činov alebo činov inak trestných, ktorí nie sú pre nepríčetnosť trestne zodpovední, ako aj k dokončeniu nápravy obvineného.**“

Ochranný dohľad je opatrenie, ktorého cieľom je posilniť ochranu spoločnosti pred možnou protispoločenskou činnosťou páchatel'ov činov inak trestných, ktorí nie sú pre nepríčetnosť trestne zodpovední (napríklad osoby s duševnými poruchami alebo závislosťami), monitorovať a regulovať ich správanie, ktoré by mohlo byť nebezpečné pre spoločnosť, podporiť dokončenie nápravy obvineného prostredníctvom cielenej starostlivosti a dohľadu, ktoré sú prispôbené jeho špecifickým potrebám, a tým prispieť k dlhodobej prevencii trestnej činnosti a zníženiu rizika recidívy.

Probačný dohľad a ochranný dohľad zabezpečuje probačný a mediačný úradník.

4. MEDIÁCIA V TRESTNOM KONANÍ

V prvom rade je pojem mediácia definovaný v ust. § 2 ods. 1 písm. b).

Novela mení definíciu a po novom sa mediácia netýka takzvaných sporov, ale konfliktov. O čo ide?

Na základe novely sa podľa ust. § 2 ods. 1 písm. b), mediáciou rozumie „**mimosúdne sprostredkovanie riešenia konfliktu medzi poškodeným a obvineným.**“

Mediáciu v trestných veciach **nemožno zamieňať s mediáciou v civilných veciach**, pretože povaha mediácie v civilných veciach predpokladá, že pri riešení sporu sú si jednotlivé strany rovné z morálneho hľadiska (nemajú pridelené role poškodený/páchatel'), často majú zodpovednosť, o ktorú je potrebné sa podeliť.

Preto novela považuje za vhodnejšie aplikovať pojem „konflikt“, ktorý nie vždy musí vyústiť do súdneho sporu, práve naopak, môže byť riešený aj inými spôsobmi.

V druhom rade novela zákona za ust. § 2 pridáva nové ust. § 2b, ktoré vlastne upravuje pojem mediácia nanovo, resp. širšie.

Ide o dobrovoľný proces riešenia konfliktu medzi obvineným a poškodeným. Vo vhodných prípadoch môže byť mediácia vykonaná aj za účasti ďalších subjektov alebo komunity. Uvedené ustanovenie poskytuje priestor pre probačných a mediačných úradníkov vykonávať široké rodinné kruhy a kruhy pre stanovenie trestu.

Podľa ods. 1 nového ust. § 2b: „Vo vhodných prípadoch môže byť mediácia vykonávaná aj za účasti ďalších osôb alebo komunity so súhlasom obvineného a poškodeného.“

Mediácia pri zločinoch a obzvlášť závažných zločinoch môže byť **podľa odseku 2 „realizovaná aj vo vykonávacom konaní, ak páchatel' uznal základné skutkové okolnosti prípadu a ak je to v záujme poškodeného, po zvážení všetkých bezpečnostných hľadísk a na základe dobrovoľného a informovaného súhlasu poškodeného, ktorý môže odvolať.“**

Cieľom tejto úpravy je **posilniť postavenie obete v trestnom konaní a umožniť jej aktívne participovať** na riešení následkov trestného činu. Základným princípom navrhovanej úpravy je dobrovoľnosť a informovaný súhlas všetkých strán, pričom osobitný dôraz sa kladie na ochranu obete.

Mediácia v týchto prípadoch je **možná len po dôkladnom zvážení všetkých bezpečnostných hľadísk, pričom každý prípad musí byť individuálne posúdený** s ohľadom na riziká a potreby obete. Dôležitou podmienkou je aj to, že páchateľ uzná základné skutkové okolnosti prípadu, čím sa zabraňuje zneužitiu mediácie na popieranie viny alebo znižovanie zodpovednosti.

Na základe odseku 3 ust. § 2b: „Mediáciu pri zločinoch a obzvlášť závažných zločinoch vo vykonávanom konaní môže vykonávať len probačný a mediačný úradník, ktorý získal **špecializované oprávnenie na výkon takéhoto druhu mediácie.**“

Napokon, ust. § 2b v odseku 4 stanovuje, že „Ak osoba v čase konania mediácie v trestnom konaní nedovršila osemnásť rok veku, probačný a mediačný úradník upovedomí o konaní mediácie jej obhajcu, zákonného zástupcu a orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Dohodu o náhrade škody podpisuje mladistvý a poškodený, a ak mladistvý nedovršil osemnásť rok veku, dohodu podpisuje aj jeho zákonný zástupca.“

5. ČINNOSŤ PROBAČNÉHO A MEDIAČNÉHO ÚRADNÍKA

Ustanovenia § 3 ods. 1 definuje činnosti probačného a mediačného úradníka. **Doposiaľ uvedené činnosti podľa písmen a) až e) ostávajú nezmenené.**

Probačný a mediačný úradník napomáha tomu, aby trestná vec mohla byť vo vhodných prípadoch prejednaná v niektorom z osobitných spôsobov trestného konania alebo aby mohol byť uložený a riadne vykonaný trest nespojený s odňatím slobody, alebo aby mohla byť väzba nahradená iným vhodným opatrením. **Na tento účel probačný a mediačný úradník podľa doplneného písmena f)** „*podieľa sa na prevencii trestnej činnosti a pri svojej činnosti sa usiluje o naplnenie princípov*

restoratívnej justície“ a na základe doplneného písmena g) „pomáha poškodenému, ak ide o zákaz priblíženia alebo zdržiavania sa v blízkosti obydlija poškodeného.“

Cieľom tejto činnosti je tak **zvýšiť mieru prevzatia zodpovednosti páchateľom a umožniť poškodenému vyjadriť svoje potreby a očakávania.** Jeho činnosť má zároveň významný ľudský rozmer, keďže sa zameriava na podporu resocializácie a integrácie páchateľa, zmiernenie utrpenia obetí trestnej činnosti a podporu spravodlivého usporiadania narušených spoločenských vzťahov.

Ustanovenie § 3 novela ďalej **dopĺňa v odseku 3 v písmene c) o zabezpečenie hospodárnosti a plynulosti konania v nadväznosti na nepretržité využívanie rovnakého technického prostriedku.**

Podľa novelizovaného ust. § 3 ods. 2 písm. c): „*Probačný a mediačný úradník na základe rozvrhu práce uskutočňuje v rámci svojej pôsobnosti úkony na základe písomného pokynu predsedu senátu, samosudcu a v prípravnom konaní prokurátora, ak ide o inštitút predbežného šetrenia; to neplatí, ak rozhodnutie vo veci nadväzuje na rozhodovanie o väzbe, a preskúmanie splnenia podmienok kontroly výkonu rozhodnutia technickými prostriedkami v konaní o väzbe spĺňa podmienky ustanovené osobitným predpisom, pričom nedochádza k zmene technického prostriedku.*“

Ustanovenie novela dopĺňa v tom zmysle, že **písomný pokyn predsedu senátu, samosudcu a v prípravnom konaní prokurátora nie je potrebný, ak už vo veci bola nariadená kontrola technickými prostriedkami, pričom pred jej uložením bol zrealizovaný inštitút predbežného šetrenia** (ďalej len „IPŠ“). Ide o situácie, ak bola napr. nahradená väzba dohľadom probačného a mediačného úradníka technickými prostriedkami, teda obvinený má technický prostriedok respektíve tzv. „náramok“. Následne mu sudca uloží trest spojený s kontrolou technickými prostriedkami. Nebude teda potrebné, aby sa pred uložením trestu spojeného s aplikovaním technických prostriedkov znova realizovalo IPŠ, ale aby sa iba kontinuálne pokračovalo v už prebiehajúcom monitoringu.

Ďalej v súvislosti s činnosťou mediačného úradníka v ust. § 3 ods. 3 sa odstraňuje podľa zákonodarcu zbytočný (neúmerný) úradný postup, pričom zastáva názor, že prokurátor nie je ústredným činiteľom v procese mediácie - urovanie sporu v rámci mediácie by tak vo svojej podstate nemalo závisieť len na jeho súhlase.

V tomto smere podľa novelizovaného ust. § 3 ods. 3: „Vo vhodných prípadoch v oblasti mediácie uskutočňuje úkony aj bez pokynu podľa odseku 2 písm. b), najmä z podnetu poškodeného alebo obvineného, pričom o tom probačný a mediačný úradník bez zbytočného odkladu písomne informuje príslušný orgán činný v trestnom konaní a predsedu senátu v konaní pred súdom“.

Novela ďalej v súvislosti s činnosťou probačného a mediačného úradníka v ust. § 3 **za doterajší odsek 5 vkladá nové odseky 6 až 8, ktoré posilňujú postavenie probačného a mediačného úradníka** v trestnom konaní, rozširujú jeho kompetencie v oblasti práce s mladistvými, poškodenými a pri výkone alternatívnych trestov. Zároveň reflektujú moderné trendy v trestnej politike.

Na základe odseku 6: „Probačný a mediačný úradník pri výkone svojej činnosti **venuje osobitnú pozornosť mladistvým obvineným a obvineným blízky veku mladistvých, pričom prihliada** na stupeň rozumového a mravného vývoja mladistvého, jeho povahu, pomery a prostredie, v ktorom žil a bol vychovávaný, jeho správanie pred spáchaním činu a po ňom a iné okolnosti dôležité pre voľbu prostriedkov vhodných na jeho nápravu. Probačný a mediačný úradník pri výkone svojej činnosti spolupracuje s rodičmi, poručníkom a inými osobami, ktorým bol mladistvý obvinený zverený do starostlivosti na základe rozhodnutia súdu.“

Probačný a mediačný úradník pri výkone svojej činnosti podľa nového ods. 6 venuje skupine mladistvých zvýšenú pozornosť, a to najmä v oblasti prevencie recidívy, individuálneho prístupu a podpory pri resocializácii.

Podľa odseku 7: „Probačný a mediačný úradník **pomáha poškodenému a osobám dotknutým**

trestným činom pri odstraňovaní následkov trestného činu.“

Cieľom nového ods. 7 je podporiť obnovu a zmierenie medzi páchateľom a poškodeným, ako aj **minimalizovať negatívne dôsledky trestného činu na obeť**. Probačný a mediačný úradník poskytuje podporu pri odstraňovaní následkov trestného činu, sprostredkúva kontakt medzi stranami a napomáha pri uzatváraní dohôd o náhrade škody alebo inej forme satisfakcie.

Napokon, podľa odseku 8: „Probačný a mediačný úradník **sprostredkúva vhodný druh probačného programu** tak, aby bol zabezpečený riadny výkon rozhodnutia.“

Nový odsek 8 zabezpečuje **individuálny prístup k výkonu alternatívnych trestov**, zvyšuje efektivitu probácie a podporuje resocializáciu páchateľov. Probačný program sa **určuje s prihliadnutím na osobnosť páchateľa, povahu a závažnosť** trestného činu, ako aj na možnosti a potreby páchateľa a obeť.

Doterajšie odseky 6 a 7 sa označujú ako odseky 9 a 10.

6. VEDÚCI PROBAČNÝ A MEDIAČNÝ ÚRADNÍK

Novela pridáva do zákona **nové ust. § 3a, zámerom, ktorého je odlišiť postavenie vedúceho** probačného a mediačného úradníka ako doteraz a definujú sa kompetencie vedúceho probačného a mediačného úradníka.

Na základe nového ust. § 3a ods. 1: „**Vedúci probačný a mediačný úradník najmä**

a) riadi, kontroluje a metodicky usmerňuje probačných a mediačných úradníkov v obvode príslušného krajského súdu, pričom na tento účel môže nahliadnuť do spisového materiálu a zúčastniť sa probácie a mediácie v trestnom konaní v obvode príslušného krajského súdu,

b) kontroluje jednotný výkon probácie, mediácie a výkon rozhodnutí technickými prostriedkami v rámci obvodu príslušného krajského súdu,

c) kontroluje a dohliada na aplikovanie metodických pokynov a usmernení vydaných ministerstvom spravodlivosti,

d) vykonáva činnosti smerujúce k vyhľadávaniu nových možností na výkon trestu povinnej práce a realizácie uložených obmedzení a povinností v obvode príslušného krajského súdu,

e) koordinuje a zjednocuje činnosti, ktoré sa realizujú v spolupráci najmä s Policajným zborom, obecnou políciou, prokuratúrou a úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v obvode príslušného krajského súdu,

f) podieľa sa na odbornej príprave probačných a mediačných úradníkov, organizovanej najmä ministerstvom spravodlivosti a Justičnou akadémiou Slovenskej republiky,

g) analyzuje vzdelávacie potreby probačných a mediačných úradníkov v obvode príslušného krajského súdu,

h) spravuje a zodpovedá za regionálny sklad technických prostriedkov a zabezpečuje ich distribúciu v obvode príslušného krajského súdu,

i) bezodkladne informuje predsedu krajského súdu, ak zistí nedostatky v činnosti probačného a mediačného úradníka,

j) každoročne vypracúva a vyhodnocuje plán rozvoja výkonu probácie a mediácie a predkladá ho predsedovi krajského súdu a ministerstvu spravodlivosti.“

7. NOVÉ PRÁVA A POVINNOSTI PROBAČNÉHO A MEDIAČNÉHO ÚRADNÍKA

Medzi povinnosti probačného a mediačného úradníka v legálnom znení **novela dopĺňa v rámci vykonávacieho konania povinnosť vykonať úkony potrebné pre výkon trestu povinnej práce.**

Táto povinnosť je upravená **v novom doplnenom odseku 10 v ust. § 6**, na základe ktorého „Probačný a mediačný úradník vo vykonávacom konaní vykoná úkony potrebné na výkon trestu povinnej práce.“

Podľa nového odseku 11 v ust. § 6: „Probačný a mediačný úradník je povinný do šiestich

mesiacov od vzniku štátnozamestnaneckého pomeru absolvovať vstupné vzdelávanie.“

Výkon trestu povinnej práce po právoplatnosti rozhodnutia po novom nariadení priamo probačný a mediačný úradník, ktorý má potrebné odborné kompetencie a skúsenosti na realizáciu tohto typu trestu. Probačný a mediačný úradník **zároveň prejedná s odsúdeným podmienky výkonu trestu, zohľadní jeho osobné pomery, zdravotný stav, vzdialenosť miesta výkonu trestu a následne rozhodne o mieste a druhu práce**, ktorú bude odsúdený vykonávať.

Celý proces má technicko-administratívny charakter a nijakým spôsobom nezasahuje do podstaty uloženého trestu, ktorý už bol zákonne uložený súdom. Z uvedeného dôvodu nie je nevyhnutné, aby bol jeho výkon zaistovaný rozhodovacou činnosťou sudcu.

8. POVINNOSTI OBVINENÉHO

Nové ustanovenie **§ 6a** taxatívne vymedzuje základné povinnosti obvineného, ktorý je v postavení osoby podliehajúcej probačnému dohľadu vykonávaného zo strany probačného a mediačného úradníka.

Podľa ust. § 6a: „**Obvinený, nad ktorým probačný a mediačný úradník vykonáva probačný dohľad, je povinný**

a) strpieť nad sebou kontrolu a spolupracovať s probačným a mediačným úradníkom,

b) strpieť nad sebou kontrolu dodržiavania zákazu požívania alkoholických nápojov alebo iných návykových látok, vykonávanú probačným a mediačným úradníkom, obecnou políciou alebo Policajným zborom,

c) hlásiť sa probačnému a mediačnému úradníkovi v určených lehotách,

d) informovať probačného a mediačného úradníka o svojom pobyte, zamestnaní a zdrojoch obživy, dodržiavaní súdom uložených primeraných obmedzení a povinností a iných dôležitých okolnostiach, ktoré sú významné na výkon probačného dohľadu,

e) dodržiavať uložené obmedzenia a plniť uložené povinnosti,

f) podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami, ak bola nariadená.“

Cieľom tohto nového ustanovenia je **posilniť účinnosť výkonu probácie ako alternatívneho opatrenia (nástroja) k väzbe alebo výkonu trestu odňatia slobody**, pričom sa zároveň zabezpečuje primeraná kontrola a individuálna podpora obvineného s cieľom jeho resocializácie a eliminácie recidívy.

9. INFORMAČNÝ SYSTÉM PROBAČNEJ A MEDIAČNEJ SLUŽBY

Novým ustanovením **§ 8 novela zriaďuje informačný systém** probačnej a mediačnej služby. Podľa odseku 1 je informačný systém probačnej a mediačnej služby „**informačný systém verejnej správy, ktorého správcom a prevádzkovateľom je ministerstvo spravodlivosti**, a ktorý je súčasťou Centrálného informačného systému súdnictva.“

Novela teda na úrovni zákona zakotvuje Informačný systém probačnej a mediačnej služby ako súčasť Centrálného informačného systému súdnictva podľa § 79 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch. Jeho prevádzkovateľom je ministerstvo spravodlivosti.

V informačnom systéme probačnej a mediačnej služby **probačný a mediačný úradník podľa ods. 2 ust. § 8 „spracúva informácie a osobné údaje v rozsahu nevyhnutnom na zabezpečenie výkonu probácie a mediácie.“**

Napokon, podľa odseku 3 v ust. § 8 je probačný a mediačný úradník „**povinný zabezpečiť ochranu informácií a osobných údajov, ktoré spracúva a to pred vyzradením, zneužitím, poškodením, zničením, odcudzením a iným protiprávnym konaním; ustanovenia osobitných predpisov tým nie sú dotknuté.**“

Novela zákona nadobúda **účinnosť 1. augusta 2026.**

Publikované dňa 31.07.2026.

NOVELA ZÁKONA O ÚPRAVE VLASTNÍCKYCH VZŤAHOV K PÔDE A INÉMU POĽNOHOSPODÁRSKEMU MAJETKU

1. ABSTRAKT

V roku 2024 nastal na úseku reštitúcií výrazne pozitívny posun pri vydávaní náhrad, ktoré v zastúpení Slovenskej republiky ako povinná osoba uspokojuje Slovenský pozemkový fond. Novela zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v platnom znení (ďalej len „**zákon**“) rozširuje ponuku katastrálnych území, v ktorých fond môže poskytovať oprávneným osobám náhradné pozemky, čo prispeje k dynamickejšiemu plneniu reštitučných nárokov oprávnených osôb. Veľkou prekážkou pri plnení povinnosti fondu poskytnúť náhradu je tiež nedostatočná súčinnosť, resp. úplná nečinnosť oprávnenej osoby, ktorá si síce v zákonom stanovenej trojročnej lehote svoje právo na náhradu uplatnila, avšak ďalej od určitého štádia procesu poskytnutia náhrady nekoná. Novela upravuje postupy fondu a oprávnených osôb, resp. ich dedičov a osôb, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú dedičmi oprávnenej osoby, ktoré umožnia uzavrieť poskytnutie náhrad doteraz nečinným oprávneným osobám bez ujmy na ich právach. V zásade sa ich nárok na pozemkovú náhradu v týchto prípadoch zmení na nárok na náhradu v peniazoch. Podrobnosti o novele schválenej dňa 3. júna 2026 v našom článku.

2. PREDMET ZÁKONA

V prvom rade si uvedíme čoho sa týka, resp. čo upravuje zákon.

Ide o **klúčový reštitučný predpis**, ktorého cieľom bolo zmierniť následky niektorých majetkových krívd spáchaných na vlastníkoch pôdy v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 a **obnoviť ich vlastnícke práva**.

Zákon upravuje postupy (i) vrátenia majetku a definuje podmienky, za akých sa pôvodným

majiteľom alebo ich dedičom navracia poľnohospodárska a lesná pôda, ako aj budovy slúžiace na poľnohospodárske účely, **(ii) upravuje finančné náhrady** a možnosti odškodnenia v prípadoch, kedy nie je možné pôvodný majetok vydať (napr. ak bol medzitým zastavaný alebo zásadne znehodnotený) a v neposlednom rade **upravuje (iii) vzťahy medzi užívateľmi a vlastníckmi**, stanovuje práva a povinnosti prenajímateľov, nájomcov a užívateľov pôdy v súvislosti s prechodom majetkových práv.

V našom článku sa ďalej venujeme len novelizovaným ustanoveniam, resp. ustanoveniam s nimi súvisiacimi.

3. KEDY POZEMKY NEMOŽNO VYDAŤ

Nemožnosť vydania pozemkov upravuje ust. § 11 ods. 1 zákona. Podľa neho „**Pozemky alebo ich časti nemožno vydať v prípade, že**

a) pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby alebo k pozemku bolo zriadené právo osobného užívania, s výnimkou prípadov uvedených v § 8,

b) na pozemku sa nachádza cintorín,

c) pozemok sa nachádza v pásme hygienickej ochrany vodných zdrojov prvého stupňa, alebo tvorí koryto vodného toku, alebo na pozemku sú prírodné liečivé zdroje a zdroje prirodzene sa vyskytujúci stolových minerálnych vôd,

d) pozemok bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby zastavaný; pozemok možno vydať, ak stavba nebráni poľnohospodárskemu alebo lesnému využitiu pozemku,

e) na pozemku bola zriadená záhradková alebo chatová osada, botanická záhrada a arborétum zamerané na záchranu a zachovanie genofondu alebo les určený na lesný výskum alebo pozemok slúži výlučne na vypestovanie nových

šľachtiteľských odrôd a semenných sadov lesných drevín,

f) na pozemku sú telovýchovné a športové zariadenia,

g) pozemok možno vo verejnom záujme vyvlastniť,

h) pozemok sa nachádza v obvode projektu pozemkových úprav a jeho vykonanie bolo schválené.“

Uvedený odsek ostal nezmenený. Novela však mení na neho nadväzujúci odsek 2.

4. KTORÉ POZEMKY MOŽNO VYDAŤ AK NEMOŽNO VYDAŤ POZEMKY PODĽA § 11 ODS. 1

Podľa novelizovaného ust. § 11 ods. 2: „V prípade uvedenom v odseku 1 sa oprávnenej osobe prevedú bezodplatne do vlastníctva iné pozemky vo vlastníctve štátu v primeranej výmere a kvalite, ako boli jej pôvodné pozemky, na základe ponuky v tomto poradí:

a) v katastrálnom území, v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo v inom katastrálnom území obce, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok,

b) v katastrálnom území

1. v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo v inom katastrálnom území obce, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo

2. obce bezprostredne susediacej s obcou, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok,

c) v katastrálnom území

1. v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo v inom katastrálnom území obce, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok,

2. obce bezprostredne susediacej s obcou, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok,

3. inej obce, ako je uvedená v prvom bode a druhom bode, v ktorej má oprávnená osoba najmenej päť rokov trvalý pobyt, okrem

katastrálnych území miest, ktoré sú sídlom kraja, alebo

4. inej obce, ako je uvedená v prvom bode až treťom bode, v okrese, v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo v okrese v územnom celku ustanovenom na základe § 16 ods. 6,

ak s tým oprávnená osoba súhlasí. Ak oprávnená osoba s náhradným pozemkom trikrát nesúhlasí, poskytne sa jej náhrada v peniazoch. Náhradný pozemok sa prevedie na oprávnenú osobu, ak jej bol rozhodnutím priznaný nárok na náhradu za pozemky alebo za spoluvlastnícky podiel k pozemkom, ak výška takého nároku predstavuje výmeru nad 400 m², a ak nárok v peniazoch je väčší ako 166 eur. **Ak nie sú splnené podmienky na poskytnutie náhradného pozemku alebo ak tak ustanovuje odsek 9, § 11a ods. 6 alebo § 11c, náhrada za pozemky sa poskytne v peniazoch.**“

Cieľom nového znenia ust. § 11 ods. 2 je umožniť fondu ponúknuť oprávnenej osobe v každej z troch na seba nadväzujúcich ponúk náhradné pozemky, ktorých územný rámec sa postupne rozširuje, vždy aj náhradný pozemok v tom katastrálnom území, v ktorom sa náhradný pozemok ponúkal v predchádzajúcej ponuke, a to aj po tom, čo takýto pozemok oprávnená osoba v rámci prerokovania predchádzajúcej ponuky odmietla, avšak pri prerokovaní ponuky v nasledujúcom rade prejavila o takýto pozemok záujem.

Predovšetkým sa to **týka katastrálneho územia, v ktorom sa pôvodný pozemok nachádzal, a iného katastrálneho územia obce, v ktorej sa pôvodný pozemok nachádzal.**

V tretej ponuke bude možné oprávnenej osobe ponúknuť pozemky v katastrálnych územiach, ktoré sú uvedené v prílohe k nariadeniu vlády č. 237/2010 Z. z.

Pozemkový fond má v dôsledku uvedeného vytvorené podmienky pre dynamickejšie plnenie reštitučných nárokov oprávnených osôb, nakoľko bude môcť oprávneným osobám ponúknuť ako náhradu viac pozemkov.

Zároveň novela v posledných vetách ust., § 11 ods. 2 komplexne ustanovuje, podľa ktorých ustanovení sa oprávnenej osobe neposkytne náhrada v pozemkoch, ale **finančná náhrada**.

5. NAVRHNUTIE POZEMKU OPRÁVNENOU OSOBOU

Novela analogicky ako v § 11 ods. 2 písm. a) až c), upravuje v odseku 8 územné rámce pre oprávnenú osobu, ktorá by využila právo navrhnúť fondu sama náhradný pozemok.

Podľa novelizovaného ust. § 11 ods. 8:
„Pozemkový fond uskutoční prerokovanie podľa § 11a o ponuke náhradného pozemku. Ak oprávnená osoba požaduje náhradu v primeranom náhradnom pozemku, **môže sama takýto pozemok písomne navrhnúť najneskôr päť pracovných dní pred prerokovaním ponuky náhradného pozemku pozemkovým fondom.** Na návrhy doručené po tejto lehote pozemkový fond neprihliada. **Navrhnutý pozemok musí byť v poradí**

a) v katastrálnom území, v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo v inom katastrálnom území obce, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok,

b) v katastrálnom území

1. v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo v inom katastrálnom území obce, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo

2. obce bezprostredne susediacej s obcou, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok,

c) v katastrálnom území

1. v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo v inom katastrálnom území obce, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok,

2. obce bezprostredne susediacej s obcou, v ktorej katastrálnom území sa nachádzal pôvodný pozemok,

3. inej obce, ako je uvedená v prvom bode a druhom bode, v ktorej má oprávnená osoba najmenej päť rokov trvalý pobyt, okrem katastrálnych území miest, ktoré sú sídlom kraja, alebo

4. inej obce, ako je uvedená v prvom bode až treťom bode, v okrese, v ktorom sa nachádzal pôvodný pozemok, alebo v okrese v územnom celku ustanovenom na základe § 16 ods. 6.“

6. POSTUP PRI PONUKE A NÁVRHU NÁHRADNÉHO POZEMKU

V novom ust. § 11a sa upravuje postup pozemkového fondu a oprávnenej osoby pri ponuke náhradného pozemku zo strany fondu, resp. pri návrhu oprávnenej osoby na náhradný pozemok a prerokovaní tejto ponuky, resp. tohto návrhu.

Odsek 1 stanovuje, že **pozemkový fond doručí oprávnenej osobe pozvánku na prerokovanie ponuky náhradného pozemku najmenej 14 dní pred dňom prerokovania** spolu s údajmi o pozemku, ktorý jej môže vydať ako náhradný pozemok a ktorý je vo vzťahu k pôvodnému pozemku v primeranej výmere a bonite alebo kvalite. Ponuka je pre pozemkový fond záväzná do termínu prerokovania s oprávnenou osobou alebo písomného odmietnutia doručeného oprávnenou osobou. Ak sa oprávnená osoba na prerokovanie ponuky pozemku nedostaví ani písomne neodôvodní neúčast' na prerokovaní, má sa za to, že s prevodom ponúknutého pozemku nesúhlasí.

Ak podľa odseku 2 **oprávnená osoba navrhne pozemkovému fondu pred doručením pozvánky na prerokovanie ponuky náhradný pozemok, pozemkový fond zistí, či je možné tento pozemok vydať** ako náhradný pozemok. Ak pozemkový fond zistí, že je možné navrhovaný pozemok vydať, pozve oprávnenú osobu na prerokovanie. Ak pozemkový fond zistí, že nie je možné navrhnúť náhradný pozemok vydať, postupuje podľa odseku 1.

Odsek 3 určuje, že ak oprávnená osoba podľa § 11 ods. 8 druhej vety (uvádzame vyššie) navrhne pozemkovému fondu po doručení pozvánky a pred prerokovaním ponuky náhradného pozemku iný náhradný pozemok, pozemkový fond zistí, či je možné tento pozemok vydať ako náhradný pozemok, a ak je to potrebné, odloží termín prerokovania ponuky. Ak nie je možné

navrhovaný pozemok vydať ako náhradný pozemok, pozemkový fond na prerokovaní oznámi oprávnenej osobe dôvody nemožnosti vydania pozemku a pokračuje v prerokovaní ponuky náhradného pozemku navrhnutého podľa odseku 1.

Pozemok, ktorý využíva stredná škola na výchovu a vzdelávanie, **vysoká škola** na plnenie úloh vo vzdelávacej, výskumnej, vývojovej, umeleckej a v ďalšej tvorivej činnosti, alebo ktorý využíva **špecializované výskumné a vývojové pracovisko alebo špecializované umelecké pracovisko** podľa osobitného predpisu, alebo **pozemok, ktorý štát potrebuje na plnenie úloh podľa osobitných predpisov, pozemkový fond poskytne ako náhradný pozemok** podľa odsekov 1 až 3, len ak v katastrálnom území nemôže poskytnúť iný pozemok v primeranej výmere a bonite alebo kvalite, ako bol pôvodný pozemok, a po dohode s fyzickou osobou alebo s právnickou osobou, ktorá tento pozemok užíva; tým nie je dotknuté ustanovenie § 11 ods. 1.

Odsek 5 nového ust. § 11a stanovuje, že **po prijatí ponuky náhradného pozemku oprávnenou osobou alebo po prijatí návrhu náhradného pozemku oprávnenej osoby pozemkový fond vyhotoví a doručí oprávnenej osobe zápisnicu z prerokovania ponuky náhradného pozemku, návrh dohody o spôsobe náhrady** (§ 16 ods. 5), ak nebola uzatvorená, a **návrh zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva náhradného pozemku s výzvou na zaslanie návrhov podpísaných oprávnenou osobou pozemkovému fondu do 60 dní odo dňa ich doručenia oprávnenej osobe a s poučením o právnych následkoch márneho uplynutia tejto lehoty.**

Na základe odseku 6 **ak oprávnená osoba do 60 dní odo dňa doručenia návrhov podľa odseku 5 nezašle pozemkovému fondu tieto návrhy podpísané alebo sa písomne nevzdá nároku, náhrada za pozemky sa oprávnenej osobe poskytne v peniazoch.**

Ide o novú úpravu právneho následku nečinnosti oprávnenej osoby, ktorá napriek dosiahnutej dohode o náhradnom pozemku neuzatvorí s fondom dohodu o spôsobe náhrady a zmluvu o

bezodplatnom prevode vlastníctva náhradného pozemku v ustanovenej lehote, ktorá je dostatočne dlhá na to, aby oprávnená osoba v nadväznosti na absolvované prerokovanie náhradného pozemku tieto návrhy zaslané fondom podpísala a zaslala späť fondu. **Právnym následkom nečinnosti oprávnenej osoby je zmena formy náhrady z náhradného pozemku na náhradu v peniazoch.** Voči oprávnenej osobe sa následne použijú ustanovenia upravujúce poskytovanie finančnej náhrady. Právny následok ustanovený v odseku 6 sa bude vzťahovať len na tie oprávnené osoby, ktorým fond zašle návrhy, výzvu a poučenie podľa odseku 5; pôjde teda o zaslanie, ktoré fond urobí po nadobudnutí účinnosti tejto právnej úpravy.

Napokon, podľa odseku 7 ak oprávnená osoba doručí pozemkovému fondu **písomné vzdanie sa nároku, nárok zanikne dňom doručenia.** Vzdanie sa nároku nemožno vziať späť.

V ňom sa ustanovuje doteraz neupravené právo oprávnenej osoby **písomne sa vzdať priznaného reštitučného nároku.** Je to jeden z nástrojov, ktorý umožní oprávnenej osobe jedným právnym úkonom ukončiť nákladný a zložitý proces uspokojovania jej nároku na strane fondu. Písomné vzdanie sa nároku nie je viazané na žiadne konkrétne štádium tohto postupu a je možné tento právny úkon urobiť kedykoľvek až do uspokojenia nároku.

V novom ust. § 11b sa upravuje postup fondu v prípade tých oprávnených osôb, ktoré si (a) uplatnili svoj nárok voči fondu **pred viac ako tromi rokmi, a (b) ktorých nárok nebol fondom uspokojený** len preto, že počas tejto doby **oprávnená osoba neurobila voči fondu úkon** potrebný na uspokojenie nároku (t. j. najmä nepredložila fondu potrebné údaje o svojej totožnosti, adrese, čísle účtu, nepodpísala a nezaslala fondu návrhy dohody a zmluvy o poskytnutí náhradného pozemku a pod.).

Podľa ust. § 11b ods. 1: „Ak od uplatnenia nároku oprávnenej osoby na náhradu v zákonnej lehote uplynuli tri roky a nárok nie je uspokojený len z dôvodu, že oprávnená osoba neurobila voči pozemkovému fondu úkon potrebný na uspokojenie

tohto nároku, pozemkový fond písomne zašle oprávnenej osobe na adresu trvalého pobytu, ktorá je pozemkovému fondu známa, výzvu na urobenie takéhoto úkonu alebo na písomné vzdanie sa nároku do 60 dní odo dňa doručenia výzvy oprávnenej osobe s poučením o právnych následkoch márneho uplynutia tejto lehoty.“

Odsek 2 predmetného ustanovenia určuje, že „Ak pozemkovému fondu nie je známa adresa trvalého pobytu oprávnenej osoby podľa odseku 1, pozemkový fond na svojom webovom sídle zverejní na dobu šiestich mesiacov výzvu s poučením podľa odseku 1, v ktorej uvedie meno, priezvisko, rodné priezvisko a dátum narodenia oprávnenej osoby. Uplynutím doby zverejnenia výzvy podľa prvej vety sa výzva považuje za doručení oprávnenej osobe. Pozemkový fond zastaví zverejnenie osobných údajov oprávnenej osoby, ktorá pred uplynutím doby zverejnenia urobí voči pozemkovému fondu úkon potrebný na uspokojenie jej nároku alebo sa vzdá nároku.“

Ak teda uplynú tri roky od uplatnenia nároku voči fondu a je splnená podmienka absencie právneho úkonu oprávnenej osoby potrebného na uspokojenie nároku (odsek 1), **fond uplatní jeden z dvoch nadväzujúcich postupov**, ktoré sa týkajú buď oprávnenej osoby, ktorej trvalý pobyt je fondu známy, alebo oprávnenej osoby, ktorej trvalý pobyt nie je fondu známy. **Ak ide o oprávnenú osobu, ktorej (i) trvalý pobyt je fondu známy (odsek 1), fond vyzve oprávnenú osobu na urobenie potrebného právneho úkonu** s tým, že ju poučí o právnom následku neurobenia takého úkonu v 60-dňovej lehote **a (ii) ak ide o oprávnenú osobu, ktorej trvalý pobyt nie je fondu známy (odsek 2), fond zverejní túto výzvu na svojom webovom sídle na dobu šiestich mesiacov.**

Ak oprávnená osoba **urobí potrebný právny úkon, pokračuje sa v postupe uspokojovania nároku** podľa toho, o ktoré jeho štádium ide. Ak výsledkom tohto právneho úkonu bude **prejavenie záujmu o náhradný pozemok alebo pokračovanie v jeho prerokovaní a pozemková náhrada bude možná, uplatnia sa ustanovenia týkajúce sa poskytnutia náhradného pozemku vrátane § 11a.** Ak výsledkom právneho úkonu bude

prejavenie záujmu o náhradu v peniazoch alebo bude záujem o náhradu v peniazoch jedinou možnou náhradou alebo bude dôsledkom uplatnenia fikcie vyplývajúcej z § 11a, uplatnia sa ustanovenia týkajúce sa poskytnutia náhrady v peniazoch.

Na základe odseku 3 „ak oprávnená osoba uvedená v odseku 1, ktorej sa má poskytnúť náhrada v peniazoch, neurobí úkon potrebný na uspokojenie nároku ani sa písomne nevzdá nároku do 60 dní odo dňa doručenia výzvy pozemkového fondu alebo od skončenia zverejnenia výzvy podľa odseku 2 alebo ak sa pozemkovému fondu vráti neprevzatá náhrada v peniazoch, pozemkový fond uloží náhradu v peniazoch na osobitný účet; správcom náhrady v peniazoch je pozemkový fond.“

Uvedený odsek 3 upravuje **právny následok márneho uplynutia lehôt na urobenie potrebného právneho úkonu oprávnenej osoby** vtedy, ak má alebo jej vznikne **nárok na poskytnutie náhrady v peniazoch.** Fond zašle finančnú náhradu oprávnenej osobe, ak sú mu známe údaje potrebné na tento úkon. Ak fondu tieto údaje známe nie sú alebo ak sa finančná náhrada vráti fondu (buď preto, že ju nebolo možné doručiť, alebo preto, že ju oprávnená osoba vrátila), fond ju uloží do tzv. depozitu, ktorého je správcom.

V novom ust. § 11c sa upravuje postup uspokojovania nároku oprávnenej osoby, ktorá zomrela alebo bola vyhlásená za mŕtvu a ktorej nárok práve pre tento dôvod nemohol byť uspokojený.

Podľa odseku 1 **v prípadoch, kedy (i) dosiaľ nie je skončené konanie o dedičstve a nie je známe, ktorý z dedičov je nadobúdateľom nároku oprávnenej osoby, alebo (ii) v situácii, kedy nárok oprávnenej osoby vôbec nebol predmetom konania o dedičstve, ustanovuje novela zákona právo dediča, resp. toho, o kom je možné predpokladať, že je dedičom, oznámiť a preukázať fondu, že dedičské konanie o nároku oprávnenej osoby stále prebieha, resp. že je podaný návrh na dodatočné dedičské konanie, ktorého predmetom je nárok oprávnenej osoby.**

Toto oznámenie voči fondu má pre fond dôležitý význam, pretože fond tým získava informáciu o potenciálnom právnom nástupcovi oprávnenej osoby, voči ktorému bude po zdedení nároku postupovať pri jeho uspokojení.

Dedič po nadobudnutí nároku po oprávnenej osobe na základe právoplatného uznesenia súdu o dedičstve **má právo oznámiť fondu do polroka, že sa stal oprávneným z tohto nároku.** Dedič vstupuje do postavenia oprávnenej osoby a jej úkony, ktoré urobila do toho času voči fondu, sú pre dediča záväzné. Fond na základe tohto oznámenia o právnom nástupcovi zomrelej oprávnenej osoby zašle dedičovi informáciu o tom, aké právne úkony sú potrebné na to, aby nárok po oprávnenej osobe bol dedičovi uspokojený. Táto komunikácia medzi dedičom a fondom je dôležitá tak pre fond, ktorý do tejto chvíle nemal právnou možnosť účinne postupovať pri uspokojení nároku, ako aj pre dediča, ktorý sa dozvie o štádiu, v ktorom sa postup uspokojovania nároku nachádza, aby sa v ňom mohlo postupovať ďalej. Fond bude ďalej postupovať voči dedičovi ako voči oprávnenej osobe.

V odseku 2 novela zákona ustanovuje **následok nevyužitia práva oznámiť fondu, že dedičské konanie o nároku stále prebieha, alebo že je podaný návrh na dodatočné dedičské konanie** o nároku, a následok márneho uplynutia polročnej lehoty, v ktorej mohol dedič fondu oznámiť, že je právnym nástupcom oprávnenej osoby. **Týmto následkom je zmena formy náhrady z náhradného pozemku na náhradu v peniazoch.** Voči oprávnenej osobe sa následne použijú ustanovenia upravujúce poskytovanie finančnej náhrady. Fond ju uloží do tzv. depozitu, ktorého je správcom.

7. NÁHRADA V PENIAZOCH

Novela zákona v ust. § 14 a § 15 explicitne pridala pojem náhrady v peniazoch, nakoľko doposiaľ tento pojem absentoval.

Podľa novelizovaného ust. § 14 ods. 1: „Oprávnenej osobe patrí náhrada v peniazoch za obytné budovy, hospodárske budovy a iné stavby, ktoré podľa tohto zákona nemožno vydať alebo

ktoré zanikli alebo boli prevedené na osobu, ktorá nie je povinná ich vydať.“

Podľa novelizovaného ust. § 15 ods. 1: „Oprávnenej osobe prislúcha právo na náhradu v peniazoch za trvalý porast, ktorý na pozemku bol v čase jeho prevzatia štátom alebo inou právnickou osobou, ak v čase vydania pozemku na ňom nie je iný porovnateľný trvalý porast tej istej kultúry.“

Ako uvádza dôvodová správa, pôvodné znenie oboch dotknutých ustanovení uvádzalo, že **oprávnenej osobe patrí náhrada bez toho, aby bola špecifikovaná forma tejto náhrady** a niektoré oprávnené osoby sa domáhali, aby im táto náhrada bola poskytnutá vo forme náhradného pozemku. **Poskytnutie náhradného pozemku za stavbu alebo trvalý porast však nie je možné,** nakoľko celá právna úprava reštitučných náhrad vychádza z premisy, že náhradný pozemok musí svojou kvalitou a výmerou zodpovedať pôvodnému, odňatému pozemku. Z uvedeného vyplýva, že náhradu vo forme pozemku možno poskytnúť len za pozemok, ktorý nemožno vydať. **Zmena v ust. § 14 ods. 1 a § 15 ods. 1 má odstrániť aplikačné problémy spojené s poskytovaním náhrad za stavby, nimi zastavané pozemky a trvalé porasty.**

8. PRECHODNÉ USTANOVENIA A ÚČINNOSŤ

Novelizovaný zákon je účinný od 1. júla 2026.

Prechodné ustanovenia v § 34h novelizovaného zákona určujú niektoré dôležité lehoty.

Podľa odseku 1 predmetného ustanovenia „Pozemkový fond ponúkne oprávnenej osobe náhradný pozemok podľa § 11 ods. 2 písm. c) v znení účinnom od 1. júla 2026, ak oprávnenej osobe do 30. júna 2026 neponúkol náhradný pozemok podľa § 11 ods. 2 písm. c) v znení účinnom do 30. júna 2026.“

Uvedené prechodné ustanovenie upravuje pôsobnosť novej právnej úpravy ponukového postupu a prerokovania ponuky náhradného pozemku **na tie začaté prerokovania ponúk náhradných pozemkov, v ktorých do účinnosti**

novely fond ešte neponúkol oprávnenej osobe pozemok v treťom rade. Ak však fond pred nadobudnutím účinnosti už **stihol ponúknuť oprávnenej osobe pozemok v treťom rade,** postup sa dokončí podľa doterajšej úpravy a nebude potrebné opakovať ponuku v treťom rade v znení podľa novely zákona.

Podľa odseku 2 predmetného ustanovenia „Ak oprávnená osoba prejavila do 30. júna 2026 záujem o náhradný pozemok, pozemkový fond postupuje podľa ustanovení o poskytnutí náhradného pozemku účinných od 1. júla 2026.“

Odsek 2 reaguje na situáciu, kedy oprávnená osoba pred nadobudnutím účinnosti prejavila záujem o náhradný pozemok. Na ďalší postup fondu voči tejto oprávnenej osobe **sa bude aplikovať postup fondu vrátane nových ustanovení týkajúcich sa oprávnenej osoby, ktorá neposkytuje fondu potrebnú súčinnosť, nekomunikuje a nerobí právne úkony potrebné na uspokojenie jej nároku.**

Na základe odseku 3 predmetného prechodného ustanovenia: „Rokovanie o návrhu náhradného pozemku oprávnenej osoby a rokovanie o ponuke náhradného pozemku oprávnenej osobe, ktoré nie je do 30. júna 2026 ukončené podpísaním dohody o spôsobe náhrady alebo zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva náhradného pozemku medzi pozemkovým fondom a oprávnenou osobou, sa dokončí podľa tohto zákona v znení účinnom od 1. júla 2026.“

V tomto smere ide o reakciu na situáciu, kedy **oprávnená osoba pred nadobudnutím účinnosti sama navrhla fondu náhradný pozemok** alebo fond s ňou prerokoval ním ponúknutý pozemok, no do nadobudnutia účinnosti novely nedošlo k podpísaniu dohody o náhrade. **Na ďalší postup fondu voči tejto oprávnenej osobe sa bude aplikovať postup fondu podľa novej právnej úpravy vrátane ustanovení týkajúcich sa oprávnenej osoby, ktorá nevrátila fondu podpísaný návrh dohody (zmluvy).**

Napokon, odsek 4 prechodného ustanovenia určuje, že „Ak oprávnená osoba do 30. septembra 2026 nezašle pozemkovému fondu podpísaný návrh

dohody o spôsobe náhrady (§ 16 ods. 5) alebo podpísaný návrh zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva náhradného pozemku, ktoré jej pozemkový fond doručil do 30. júna 2026, alebo sa písomne nevzdá nároku, náhrada za pozemky sa oprávnenej osobe poskytne v peniazoch.“

Odsek 4 ustanovuje postup v najbližšom období po nadobudnutí účinnosti zákona, ktorým sa upravuje situácia, kedy sa oprávnenej osobe, ktorej fond zaslal návrh dohody a zmluvy o poskytnutí náhradného pozemku, poskytuje dodatočná lehota troch mesiacov od nadobudnutia účinnosti novely zákona na zaslanie podpísaných návrhov fondu. Po márnom uplynutí tejto lehoty sa nárok zmení na nárok na náhradu v peniazoch. Oprávnená osoba sa však môže písomne vzdať nároku, čím sa postup uspokojovania nároku skončí.

9. SÚVISIACA NOVELIZÁCIA

Novela v rovnakom smere, ako je uvedené v jednotlivých odsekoch a bodoch vyššie, **mení tiež zákon č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom**, ktorý upravuje v podstate totožné skutočnosti, ako vyššie citovaný zákon č. 229/1991 Zb. s tým, že jeho predmetom je **navrátenie vlastníctva k pozemkom**, ktoré nebolo vydané podľa starších predpisov (reštitúcie podľa zákona č. 229/1991 Zb.) a **týka sa vlastníckeho práva k pozemkom, ktoré tvoria a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria, b) lesný pôdny fond.**

Zmeny a odôvodnenia zmien sú analogické ako v prípade zákona č. 229/1991 Zb., ktoré uvádzame vyššie.

Publikované dňa 31.07.2026.

NOVELA ZÁKONA O POBYTE CUDZINCŮV

1. ABSTRAKT

Novela zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincův v platnom znení (ďalej len „zákon“), schválená v parlamente dňa 2. júna 2026, zavádza veľa väčších či menších zmien, ktorých cieľom je najmä úprava niektorých podmienok na pobyt a zamestnanie štátnych príslušníkov tretích krajín v nadväznosti na transpozíciu smernice (EÚ) 2024/1233. Novela rieši požiadavky vyplývajúce z aplikačnej praxe napríklad v oblasti vízovej problematiky, služby hraničnej a cudzineckej polície, pokračuje sa v procesoch odbúravania administratívnej záťaže (na strane správnych orgánov, občanov Slovenskej republiky a cudzincův), ako aj zjednodušovania podmienok pobytu cudzincův na území Slovenskej republiky. Spresňujú sa niektoré postupy elektronických podaní. **Novela zákona je účinná odo dňa 15. júla 2026.** Zmien je mnoho, najdôležitejšie nájdete v našom príspevku.

2. ZADRŽANIE DOKLADU PRI HRANIČNEJ KONTROLE

Novela ust. § 8 ods. 2 až 4 zavádza zákonný prostriedok na zadržanie dokladu pri hraničnej kontrole, ktorý sa nájde pri prehliadke osoby, veci alebo dopravného prostriedku v intenciách využitia oprávnenia policajta podľa § 26 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Podľa nového odseku 2 v ust. § 8 zákona je policajt oprávnený zadržať pri hraničnej kontrole

„a) falošný alebo pozmenený cestovný doklad, falošné alebo pozmenené povolenie na pobyt alebo falošný alebo pozmenený iný doklad oprávňujúci na prekročenie vonkajšej hranice, ak sa ním cudzinec preukáže ako pravým, alebo ak je takýto doklad nájdený pri prehliadke osoby, veci alebo dopravného prostriedku,

b) cestovný doklad, povolenie na pobyt alebo iný doklad oprávňujúci na prekročenie vonkajšej hranice, ktorý bol vydaný inej osobe a cudzinec sa ním preukáže ako vlastným,

c) akýkoľvek iný dokument, ktorým sa cudzinec preukáže ako cestovným dokladom, povolením na pobyt alebo iným dokladom oprávňujúcim na prekročenie vonkajšej hranice a nejde o cestovný doklad, povolenie na pobyt alebo iný doklad oprávňujúci na prekročenie vonkajšej hranice,

d) cestovný doklad, povolenie na pobyt alebo iný doklad oprávňujúci na prekročenie vonkajšej hranice, ktoré boli orgánom štátu, ktorý ich vydal, vyhlásené za neplatné alebo odcudzené.“

V ust. § 8 sa za odsek 2 vkladajú **nové odseky 3 a 4, na základe ktorých** „Policajt vydá cudzincovi potvrdenie o zadržaní dokladu podľa odseku 2 **a** „Doklad zadržaný podľa odseku 2 písm. b) alebo písm. d) policajný útvar bez zbytočného odkladu zašle Ministerstvu zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo zahraničných vecí“).“

Doterajší odsek 3 sa označuje ako odsek 5.

Novela uvedenými zmenami **reaguje na absenciu zákonných prostriedkov na zadržanie tzv. pseudodokladov, konkrétne vymyslených (fantasy) dokladov**, ktorých neúplný zoznam je vypracovaný na základe čl. 6 rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 1105/2011/EÚ o zozname cestovných dokladov, ktoré oprávňujú držiteľa na prekročenie vonkajších hraníc a do ktorých možno vyznačiť vízum, a o vytvorení mechanizmu na vytváranie tohto zoznamu. Taktiež **novela v citovanom ods. 3 a 4 v ust. § 8 upravila ďalší postup/manipuláciu s takto zadržaným dokladom.**

Obdobné oprávnenia policajta upravilo aj ust. § 9 týkajúce sa hraničného dozoru. Hraničný dozor je odlišný od hraničnej kontroly, pri hraničnom dozore môže policajt v nevyhnutnom rozsahu

vstupovať aj na pozemky v blízkosti vonkajšej hranice alebo v prihraničnej oblasti vonkajšej hranice.

Na základe doplnených odsekov 2 až 4 v ust. § 9 je **policajt oprávnený zadržať pri hraničnom dozore cestovný doklad, povolenie na pobyt alebo iný doklad oprávňujúci na prekročenie vonkajšej hranice, ktorý bol orgánom štátu, ktorý ho vydal, vyhlásený za neplatný alebo odcudzený.** Policajt vydá cudzincovi potvrdenie o zadržaní dokladu a taký doklad policajný útvar bez zbytočného odkladu zašle ministerstvu zahraničných vecí.

3. ZMENY V KONANÍ O UDELENIE NÁRODNÉHO VÍZA

Konanie o udelení národného víza je upravené **v ust. § 17 zákona.**

Podľa novelizovaného ods. 1 predmetného ustanovenia: „Štátny príslušník tretej krajiny podáva žiadosť o udelenie národného víza na úradnom tlačive osobne na zastupiteľskom úrade akreditovanom pre štát, v ktorom má bydlisko, alebo prostredníctvom externého poskytovateľa služieb určeného ministerstvom zahraničných vecí pre štát, v ktorom má bydlisko; ak nie je takýto zastupiteľský úrad alebo externý poskytovateľ služieb, alebo v prípadoch hodných osobitného zreteľa, určí ministerstvo zahraničných vecí po dohode s ministerstvom vnútra iný zastupiteľský úrad alebo externého poskytovateľa služieb, na ktorom štátny príslušník tretej krajiny podá žiadosť o udelenie národného víza. **Ministerstvo zahraničných vecí môže po dohode s ministerstvom vnútra z dôvodov hodných osobitného zreteľa upustiť od povinnosti štátneho príslušníka tretej krajiny podať žiadosť o udelenie národného víza na zastupiteľskom úrade osobne.** Štátny príslušník tretej krajiny môže osobne podať žiadosť o udelenie národného víza aj na ministerstve vnútra, ak sa oprávnene zdržiava na území Slovenskej republiky a národné vízum má byť udelené v záujme Slovenskej republiky.“

Uvedené ustanovenie explicitne stanovuje povinnosť štátneho príslušníka tretej krajiny

podať žiadosť o národné vízum osobne na zastupiteľskom úrade, u externého poskytovateľa služieb alebo na ministerstve vnútra. Každý žiadateľ sa podrobuje snímaniu biometrických údajov. **Ministerstvo zahraničných vecí však po novom bude môcť v individuálnych prípadoch z dôvodov hodných osobitného zreteľa umožniť podanie žiadosti o národné vízum na zastupiteľskom úrade aj bez osobnej prítomnosti žiadateľa.** Pôjde najmä o **humanitárne dôvody**, kedy napríklad z dôvodu vojnového konfliktu nebude možné zabezpečiť osobnú prítomnosť žiadateľa. V takomto prípade sa snímanie biometrických údajov nebude vyžadovať.

V novom ust. § 17 odsek 3 sa určuje okruh dokladov, ktorými sa preukazuje účel pobytu v súvislosti s udelením národného víza. Podľa odseku 3 účel pobytu štátny príslušník tretej krajiny preukazuje

„a) oznámením podľa § 33 ods. 9 alebo oznámením podľa § 48 ods. 3 v listinnej podobe alebo elektronickej podobe, ak ide o udelenie národného víza podľa § 15 ods. 1 písm. a),

b) všetkými náležitost'ami k podaniu žiadosti o udelenie príslušného druhu a účelu pobytu, o ktorý bude po príchode na územie Slovenskej republiky žiadať, ak ide o udelenie národného víza podľa § 15 ods. 1 písm. b),

c) rozhodnutím alebo potvrdením jazykovej školy o prijatí štátneho príslušníka tretej krajiny na štúdium, ak ide o udelenie národného víza podľa § 15 ods. 1 písm. c),

d) potvrdením ústredného orgánu štátnej správy o záujme Slovenskej republiky udeliť národné vízum štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, alebo dokladom preukazujúcim záujem Slovenskej republiky, o ktorom rozhodla vláda Slovenskej republiky, ak ide o udelenie národného víza podľa § 15 ods. 1 písm. d),

e) medzinárodnou zmluvou, potvrdením orgánu štátnej správy, v ktorého pôsobnosti je výkon činnosti podľa programov schválených vládou Slovenskej republiky alebo programov

Európskej únie alebo potvrdením organizácie administratívne zabezpečujúcej takýto program na základe zmluvy s príslušným orgánom štátnej správy, ak ide o udelenie národného víza podľa § 15 ods. 1 písm. e).“

Podľa zákonodarcu sa novelou legislatíva upravila tak, aby pri preukazovaní účelu pobytu v súvislosti s udelením národného víza nevznikali pochybnosti o tom, aké doklady má žiadateľ predložiť pri podávaní žiadosti o udelenie národného víza.

Prostredníctvom **ust. § 17 ods.5 sa stanovujú lehoty na rozhodnutie o žiadosti o udelenie národného víza.** V prípade podania žiadosti o udelenie národného víza na ministerstve vnútra, zostáva **lehota 30 dní na rozhodnutie o žiadosti zachovaná.** Ak bude žiadosť podaná **na zastupiteľskom úrade,** ministerstvo zahraničných vecí o nej rozhodne **do desiatich pracovných dní odo dňa prijatia stanoviska ministerstva vnútra.** Táto lehota (desať pracovných dní) je maximálna lehota, ktorá sa bude využívať najmä v prípade zamietnutia žiadosti o udelenie národného víza, kde je potrebné uviesť dôvody zamietnutia v takom rozsahu, aby bolo negatívne rozhodnutie preskúmateľné súdom.

Prostredníctvom ust. § 17 ods. 6 sa stanovuje lehota, v ktorej si ministerstvo zahraničných vecí vyžiada od ministerstva vnútra stanoviská a tiež lehota, v ktorej ministerstvo vnútra stanovisko vydá. **Rozširujú a špecifikujú sa dôvody na vydanie nesúhlasného stanoviska ministerstva vnútra.**

To v praxi podľa odseku 6 znamená, že „**Ministerstvo zahraničných vecí si do dvoch pracovných dní odo dňa prijatia žiadosti o udelenie národného víza vyžiada stanovisko ministerstva vnútra.** Ministerstvo zahraničných vecí môže udeliť národné vízum len po predchádzajúcom súhlasom stanovisku ministerstva vnútra. Ministerstvo vnútra **vydá stanovisko k žiadosti o udelenie víza do 25 dní odo dňa doručenia žiadosti o stanovisko podľa prvej vety. Ministerstvo vnútra neudelí súhlas na udelenie národného víza, ak**

a) je štátny príslušník tretej krajiny nežiaducou osobou,

b) štátny príslušník tretej krajiny nepredloží všetky doklady podľa odseku 2,

c) je dôvodné podozrenie, že účel pobytu deklarovaný štátnym príslušníkom tretej krajiny nezodpovedá skutočnému účelu pobytu,

d) štátny príslušník tretej krajiny nespĺňa podmienky na udelenie národného víza,

e) štátny príslušník tretej krajiny uvedie nepravdivé alebo zavádzajúce údaje alebo predloží falošné alebo pozmenené doklady alebo doklady inej osoby alebo

f) je dôvodné podozrenie, že štátny príslušník tretej krajiny môže počas pobytu ohroziť bezpečnosť štátu, verejný poriadok, verejné zdravie alebo práva a slobody iných a na vymedzených územiach aj prírodu.“

Uvedené dôvody sú podľa odseku 7 spolu s dôvodom zahraničnopolitického záujmu SR dôvodmi na neudelenie národného víza.

Odsek 13 v ust. § 17 zavádza povinnosť ministerstva vnútra a ministerstva zahraničných vecí **vydávať rozhodnutia na štandardných formulároch** tak, ako je to pri žiadostiach o udelenie schengenského víza. Zároveň sa presne definuje **spôsob doručovania** týchto rozhodnutí, a to **bud' osobným prevzatím,** pokiaľ je možné zabezpečiť prítomnosť žiadateľa, alebo **vyvesením po dobu 15 dní na úradnej tabuli** toho štátneho orgánu, na ktorom štátny príslušník tretej krajiny podal žiadosť o udelenie národného víza alebo toho štátneho orgánu, ktorý rozhodol o zrušení národného víza. Za doručenie sa takéto rozhodnutie bude považovať v posledný deň 15 dňovej lehoty vyvesenia.

4. ZMENY V ŽIADOSTIACH O UDELENIE PRECHODNÉHO POBYTU

Zo všetkých zmien spomeňme z nášho pohľadu najpodstatnejšie týkajúce sa ust. § 32 a nasl., upravujúcich žiadosti o udelenie prechodného pobytu.

Ust. § 32 novela doplnila odsekom 18, ktorý znie: „Ak štátny príslušník tretej krajiny k žiadosti o udelenie prechodného pobytu podľa § 23 ods. 1 nepriloží všetky náležitosti podľa tohto zákona, je povinný tak urobiť do 15 dní odo dňa podania žiadosti, inak policajný útvar konanie zastaví; proti takému rozhodnutiu sa nemožno odvolať. V odôvodnených prípadoch môže policajný útvar lehotu podľa prvej vety na žiadosť štátneho príslušníka tretej krajiny predĺžiť o 15 dní. Policajný útvar o povinnosti podľa prvej vety písomne poučí štátneho príslušníka tretej krajiny; v písomnom poučení policajný útvar uvedie aj informáciu o tom, ktoré náležitosti musí štátny príslušník tretej krajiny priložiť.“

V tomto odseku **ide o zavedenie ustanovenia určujúceho konkrétnu dobu (do 15 dní od podania žiadosti) na doloženie chýbajúcich dokladov** v prípade podania nekompletnej žiadosti o jednotné povolenie. Štátny príslušník tretej krajiny bude v takomto prípade písomne poučený o tom, v akom termíne a aké doklady je potrebné doložiť.

Podľa starej právnej úpravy štátny príslušník tretej krajiny s udeleným prechodným pobytom na účel podnikania nemohol mať evidované nedoplatky alebo pohľadávky po splatnosti voči iným subjektom v momente podania žiadosti o obnovenie prechodného pobytu. **Po novom existuje povinnosť takéhoto štátneho príslušníka tretej krajiny nemať nedoplatky alebo pohľadávky po splatnosti počas celého udeleného prechodného pobytu na účel podnikania.**

Uvedená zmena je obsiahnutá v novelizovanom ust. § 33 ods. 6 písm. j), na základe ktorého „Policajný útvar zamietne žiadosť o udelenie prechodného pobytu, ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý žiada o udelenie prechodného pobytu podľa § 22 po tom, čo jeho predchádzajúci pobyt podľa § 22 zanikol z dôvodu podľa § 35 písm. b) alebo písm. c) a obchodná spoločnosť alebo družstvo, v mene ktorého koná alebo konal, nezaplatila daň za predchádzajúce zdaňovacie obdobie vo výške podľa § 34 ods. 6; to neplatí, ak medzi zánikom prechodného pobytu a podaním

novej žiadosti o prechodný pobyt uplynulo viac ako 12 mesiacov.“

Pokiaľ ide o (i) proces obnovenia prechodného pobytu podľa § 32, **(ii)** obnovenia modrej karty podľa § 40, **(iii)** žiadosti o udelenie trvalého pobytu na neobmedzený čas podľa § 47 a **(iv)** žiadosti o udelenie dlhodobého pobytu podľa § 53 zákona, **novela mení vybrané ustanovenia a odseky tak, že sa upravili podmienky prijímania žiadostí prostredníctvom elektronickej služby na to zriadenej, a to prísne spolu so všetkými dokladmi** (prijímanie úplných žiadostí podávaných elektronicke). Ide o to, že štátna správa plánuje v rámci ďalšej elektronizácie procesov konaní o udelenie/obnovenie pobytu na policajnom útvare do týchto procesov zapojiť umelú inteligenciu „AI“. Bez skutočne úplných elektronických žiadostí by také zapojenie nedávalo zmysel.

V tomto smere novela v ust. § 34 ods. 2 za štvrtú vetu vkladá novú piatu vetu, na základe ktorej „**K žiadosti o obnovenie prechodného pobytu podanej prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel je štátny príslušník tretej krajiny povinný predložiť platný cestovný doklad a priložiť k nej všetky náležitosti podľa tohto zákona, inak policajný útvar žiadosť neprijme.**“

Pokiaľ ide o obnovenie modrej karty, novela v ust. § 40 ods. 2 stanovuje a pripája k doterajšiemu zneniu nasledovnú povinnosť: „**K žiadosti o obnovenie modrej karty podanej prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel musia byť priložené všetky náležitosti podľa tohto zákona, inak policajný útvar žiadosť neprijme.**“

Ak hovoríme o žiadosti o udelenie trvalého pobytu, podľa novelizovanej poslednej vety ust. § 47 ods. 2: „Policajný útvar žiadosť o udelenie trvalého pobytu na neobmedzený čas podanú prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel **neprijme ani vtedy, ak štátny príslušník tretej krajiny k žiadosti nepredložil platný cestovný doklad a nepriložil všetky náležitosti podľa tohto zákona.**“

Pokiaľ ide o udelenie dlhodobého pobytu, novela v ust. § 53 ods. 2 na konci pripája, že „*Policiajný útvar žiadosť o udelenie dlhodobého pobytu podanú prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel **neprijme ani vtedy, ak štátny príslušník tretej krajiny k žiadosti nepredložil platný cestovný doklad a nepriložil všetky náležitosti podľa tohto zákona.***“

5. PODMIENKY OBNOVENIA PRECHODNÉHO POBYTU

Novela prostredníctvom ust. § 34 ods. 11 zaviedla v písmene a) nový dôvod na zamietnutie žiadosti o obnovenie prechodného pobytu, a to v prípade, ak štátny príslušník tretej krajiny „*nesplňa podmienky na obnovenie prechodného pobytu*“. Jedná sa o všeobecný dôvod, ktorý je možné aplikovať na rôzne situácie v rámci konania o obnovenie prechodného pobytu.

6. ZRUŠENIE PRECHODNÉHO POBYTU NA ÚČELY PODNIKANIA

Vo vzťahu k zavedeniu povinnosti štátneho príslušníka tretej krajiny s udeleným prechodným pobytom na účel podnikania **nemať počas celej platnosti pobytu nedoplatky alebo pohľadávky po splatnosti (§ 111 ods. 10) novela zaviedla nový dôvod na zrušenie prechodného pobytu na účel podnikania v takýchto prípadoch.**

Podľa novelizovaného ust. § 36 ods. 1 písm. f) „*Policiajný útvar zruší prechodný pobyt, ak zistí na základe podnetu daňového úradu, colného úradu, Sociálnej poisťovne alebo zdravotnej poisťovne, že štátny príslušník tretej krajiny nespĺňa podmienku podľa § 111 ods. 10.*“

Novelizované ust. § 111 ods. 10 v tomto smere stanovuje, že „Štátny príslušník tretej krajiny, ktorý má udelený prechodný pobyt na účel podnikania a ktorý je daňovník alebo je povinný platiť poisťné na sociálne poistenie, **nesmie mať evidované nedoplatky voči daňovému úradu, colnému úradu, evidované nedoplatky na poisťnom na sociálne poistenie a pohľadávky po splatnosti evidované zdravotnou poisťovňou podľa osobitných predpisov z tohto podnikania a zo všetkých**

obchodných spoločností a družstiev, v ktorých mene koná.“

Ako uvádza dôvodová správa, v praxi nepôjde o situácie, kedy budú podnikateľské subjekty evidovať krátkodobé nedoplatky z objektívnych dôvodov (napr. administratívne chyby či oneskorené úhrady), nakoľko je záujem takéto nedoplatky od podnikateľských subjektov v prvom rade vymôcť. Zrušenie prechodného pobytu bude v takýchto prípadoch až poslednou možnosťou, a aj to len v prípadoch, kedy budú takéto pohľadávky nevymožiteľné.

7. ZMENY V UDEĽOVANÍ DLHODOBÉHO POBYTU

Pripomeňme si, že dlhodobým pobytom je pobyt na udelený na neobmedzený čas cudzincovi. Nemožno ho zamieňať s trvalým pobytom, pretože trvalý pobyt sa udeľuje sa najčastejšie na 5 rokov (napr. pre manželov slovenských občanov) alebo neskôr na neobmedzený čas a je primárne viazaný na konkrétny dôvod udelenia (rodinné väzby, práca). Dlhodobý pobyt je špecifický typ trvalého pobytu na neobmedzený čas. Cudziniec ho získa až po splnení prísnejších podmienok, ako je nepretržitý 5-ročný pobyt na území EÚ (z toho aspoň niektoré roky na Slovensku) a preukázanie finančného zabezpečenia. Osobám s dlhodobým pobytom dáva štát vyššiu právnu istotu a rovnaké postavenie v sociálnej či pracovnej oblasti, aké majú občania SR.

V ust. § 52 ods. 7 písmeno d) sa určuje, že „Policiajný útvar udelí dlhodobý pobyt podľa odseku 1 písm. a) a c) len vtedy, ak štátny príslušník tretej krajiny **preukáže ovládanie slovenského jazyka podľa § 54 ods. 4; to neplatí, ak štátny príslušník tretej krajiny d) preukáže, že sa vzdelával najmenej dva školské roky v základnej škole alebo v strednej škole s vyučovacím jazykom slovenským alebo študoval najmenej dva akademické roky na vysokej škole študijný program v slovenskom jazyku a od takého vzdelávania alebo štúdia neuplynulo viac ako päť rokov.“**

Ostatné dôvody podľa písmen a) až b) sú nezmenené. Drobná zmena nastala v písmene c), kedy je žiadateľ povinný predložiť **doklad**

20

o zabezpečení ubytovania, ale iba v prípade, ak došlo k zmene adresy pobytu, ktorú mal žiadateľ na Slovensku žijúci dlhodobo.

V ustanovení § 52 ods. 8 novela dopĺňa **možnosť ministerstva vnútra upustiť od povinnosti preukázania ovládania slovenského jazyka pri žiadosti o udelenie dlhodobého pobytu a to v prípade, ak štátny príslušník tretej krajiny nemôže takúto podmienku splniť z dôvodu trvalého nepriaznivého zdravotného stavu alebo psychického stavu.** Pôjde napríklad o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je hluchonemý, mentálne postihnutý a podobne.

Na základe odseku 8 teda „*Ministerstvo vnútra môže upustiť od splnenia povinnosti podľa odseku 7, ak štátny príslušník tretej krajiny nemôže túto povinnosť splniť z dôvodu trvalého nepriaznivého zdravotného stavu alebo psychického stavu.*“

Pre tých, ktorí žiadajú o udelenie dlhodobého pobytu je stanovená ako jedna z podmienok udelenia, podmienka preukázania ovládania slovenského jazyka. V novej právnej úprave sa upresňuje v ust. § 53 ods. 3 písm. d), že súčasťou žiadosti cudzinca je aj predloženie dokladu o úspešnom vykonaní jazykovej skúšky podľa § 54 ods. 4. **To však to neplatí, ak štátny príslušník tretej krajiny spĺňa podmienky podľa § 52 ods. 7, ktoré uvádzame vyššie, teda ak sa vzdelával najmenej dva školské roky v základnej škole alebo v strednej škole s vyučovacím jazykom slovenským alebo študoval najmenej dva akademické roky na vysokej škole študijný program v slovenskom jazyku a od takého vzdelávania alebo štúdia neuplynulo viac ako päť rokov.**

Doklad o úspešnom vykonaní jazykovej skúšky môže byť po novom starší ako 90 dní.

Z dôvodu jednoznačného právneho výkladu a identifikácie inštitúcie, ktorá je oprávnená vykonať jazykovú skúšku z ovládania slovenského jazyka a vydať o tom potvrdenie, novela do ustanovenia § 54 ods. 4 doplnila inštitúciu, a to jazykovú školu ako aj verejnú vysokú školu.

8. DOKLAD O POBYTE - LEHOTY

Nová právna úprava ustanovenia § 73 ods. 1 vychádza z potreby aplikačnej praxe súvisiacej so zavedením možnosti podávať žiadosti o obnovenie prechodného pobytu, udelenie trvalého pobytu na neobmedzený čas alebo dlhodobého pobytu prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel.

Podľa novelizovaného ust. § 73 ods. 1 „Policajný útvar vydá štátnemu príslušníkovi tretej krajiny doklad o pobyte do 30 dní od

a) udelenia trvalého pobytu alebo udelenia alebo obnovenia prechodného pobytu, ak si podal žiadosť na policajnom útvere; ak bola žiadosť o udelenie trvalého pobytu alebo žiadosť o udelenie alebo obnovenie prechodného pobytu podaná prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel, doklad o pobyte policajný útvar vydá do 30 dní od nasnímania biometrických údajov štátneho príslušníka tretej krajiny,

b) splnenia povinnosti podľa § 111 ods. 2 písm. b), ak štátny príslušník tretej krajiny podal žiadosť o udelenie prechodného pobytu alebo trvalého pobytu na zastupiteľskom úrade,

c) podania žiadosti o vydanie dokladu o pobyte; ak bola žiadosť o vydanie dokladu o pobyte podaná prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel, doklad o pobyte policajný útvar vydá do 30 dní od nasnímania biometrických údajov štátneho príslušníka tretej krajiny.“

Zmena spočíva vo **výnimke z povinnosti policajného útvaru vydať doklad o pobyte do 30 dní od obnovenia prechodného pobytu alebo udelenia trvalého pobytu na neobmedzený čas alebo dlhodobého pobytu v prípadoch, ak takéto žiadosti boli podávané elektronicky.** V týchto prípadoch sa bude na lehotu na vydanie dokladu o pobyte vzťahovať § 73 ods. 1 písm. c), to znamená do 30 dní od podania žiadosti o vydanie dokladu, respektíve od nasnímania biometrických údajov cudzinca.

9. BEZPEČNOSTNÝ OSOBNOSTNÝ KÓD

Cudzinec má podľa § 73a ods. 1 vydaný **elektronický čip.** Držiteľ si môže overiť údaje, ktoré sú zapísané do elektronického čipu, na

policajnóm útware, ktorý doklad vydal alebo prostredníctvom aplikačného programového vybavenia zverejneného na tento účel ministerstvom vnútra. **Súčasťou je tiež bezpečnostný osobný kód.**

Podľa novelizovaného odseku 4 v predmetnom ustanovení „Bezpečnostný osobný kód je kombináciou šiestich číslíc. Cudziniec starší ako 15 rokov je povinný zvoliť si bezpečnostný osobný kód pri podaní žiadosti o udelenie pobytu alebo žiadosti o vydanie dokladu o pobyte alebo neskôr na policajnóm útware alebo na inom mieste, ktoré zverejní ministerstvo vnútra na svojom webovom sídle; za cudzinca pozbaveného spôsobilosti na právne úkony bezpečnostný osobný kód zvolí jeho opatrovník.“

Novelizovaný odsek 6 určuje, že „Ak držiteľ dokladu o pobyte pri elektronickej komunikácii päťkrát po sebe chybné uvedie bezpečnostný osobný kód, bezpečnostný osobný kód sa zablokuje. Odblokovanie sa vykonáva na policajnóm útware alebo na inom mieste, ktoré zverejní ministerstvo vnútra na svojom webovom sídle alebo prostredníctvom aplikačného programového vybavenia s použitím kódu pre odblokovanie.“

Novela ďalej v ust. § 73 pridáva nové odseky 7, 8 a 9, ktoré stanovujú nasledovné:

„Kód pre odblokovanie slúži na odblokovanie zablokovaného bezpečnostného kódu **prostredníctvom aplikačného programového vybavenia.**

Kód pre odblokovanie je kombináciou ôsmich číslíc. Kód pre odblokovanie je možné zvoliť a zmeniť na policajnóm útware alebo na inom mieste, ktoré zverejní ministerstvo vnútra na svojom webovom sídle alebo prostredníctvom aplikačného programového vybavenia.

Ak držiteľ dokladu o pobyte **trikrát po sebe chybné uvedie kód pre odblokovanie, kód pre odblokovanie sa trvalo zablokuje;** v takom prípade môže cudziniec odblokovať zablokovaný bezpečnostný osobný kód **na policajnóm útware**

alebo na inom mieste, ktoré zverejní ministerstvo vnútra na svojom webovom sídle.“

Bezpečnostný osobný kód sa využíva v rámci elektronickej komunikácie cudzincov s vydaným dokladom o pobyte na území Slovenskej republiky so štátnym orgánom. Jeho používanie je teda upravené v novelizovanom ust. § 73a zákona.

10. DIGITÁLNY DOKLAD O POBYTE

Je po novom **upravený v novom ustanovení § 73b zákona a bude účinný až od 1. októbra 2026,** teda ide o výnimku z júlovej účinnosti.

Cudziniec si môže vytvoriť **digitálny rovnopis svojho dokladu o pobyte** (ďalej len „digitálny doklad o pobyte“) **prostredníctvom mobilnej aplikácie** v správe ministerstva vnútra.

Údaje uvedené v digitálnom doklade o pobyte možno **overiť len prostredníctvom overovacej mobilnej aplikácie v správe ministerstva vnútra alebo inej informačnej technológie overovania schválenej ministerstvom vnútra.**

Predloženie digitálneho dokladu o pobyte osobe, ktorá má k dispozícii overovaciu mobilnú aplikáciu alebo inú informačnú technológiu overovania podľa odseku 2 a sú u nej splnené technické podmienky ich používania, má rovnaké účinky ako predloženie dokladu o pobyte. **Digitálny doklad o pobyte nemožno predložiť na účely hraničnej kontroly a na účely konania podľa tohto zákona.**

Údaje uvedené v digitálnom doklade o pobyte môže overovať len ten, komu z tohto zákona alebo osobitného predpisu vyplýva povinnosť alebo oprávnenie vyžadovať predloženie dokladu o pobyte alebo zisťovať či overovať skutočnosti uvedené v doklade o pobyte alebo skutočnosti z neho vyplývajúce.

11. ELEKTRONICKÝ DOKLAD O UBYTOVANÍ

Skutočnosť, či cudziniec vlastní alebo nevlastní nehnuteľnosť, ktorou preukazuje zabezpečenie ubytovania, si policajný útvar overí prostredníctvom dostupných informačných

systémov verejnej správy (správa katastra nehnuteľností).

Podľa novelizovaného ust. § 122 ods. 1 písm. a): „Dokladom potvrdzujúcim zabezpečenie ubytovania sa rozumie a) elektronický súhlas fyzickej osoby alebo ubytovateľa o zabezpečení ubytovania doručený prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel.“

Nové znenie písmena a) zavádza akceptovanie elektronického súhlasu s ubytovaním, ktorý štátnemu príslušníkovi tretej krajiny potvrdí fyzická osoba alebo ubytovateľ. Týmto spôsobom sa zrušia povinnosti pre štátneho príslušníka tretej krajiny fyzicky preukazovať zabezpečenie ubytovania. Pre preukázanie zabezpečenia ubytovania bude postačovať, ak zabezpečenie ubytovania potvrdí fyzická osoba alebo ubytovateľ prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel.

12. ODÍDENCI Z UKRAJINY

Nové prechodné ustanovenie § 131o je prechodným ustanovením súvisiacim so zánikom poskytovania dočasného útočiska v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny.

Podľa odseku 1: „Štátny príslušník tretej krajiny, ktorému sa poskytuje dočasné útočisko na území Slovenskej republiky v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny ku dňu bezprostredne predchádzajúcemu dňu zániku poskytovania dočasného útočiska na území Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu, sa do jedného roka odo dňa zániku poskytovania dočasného útočiska na území Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu naďalej považuje za odídencu; to neplatí, ak a) požiadal o udelenie medzinárodnej ochrany alebo sa mu na území Slovenskej republiky udelil prechodný pobyt alebo trvalý pobyt, b) mu udelil azyl alebo doplnkovú ochranu iný členský štát Európskej únie, c) mu udelil pobyt bez časového obmedzenia iný štát, d) mu poskytol dočasné útočisko iný štát.“

To znamená, že ešte jeden rok po skončení poskytovania dočasného útočiska sa Ukrajinci považujú za odídenecov a tiež sa predlžuje

platnosť dokladu o tolerovanom pobyte vo forme ID karty o jeden rok.

Avšak, v odseku 3 prechodného ustanovenia sa **ustanovuje povinnosť odídencu vycestovať z územia Slovenskej republiky najneskôr posledný deň lehoty jedného roka po zániku poskytovania dočasného útočiska** podľa vyššie citovaného odseku 1.

Podľa odseku 4 prechodného ustanovenia štátny príslušník tretej krajiny **môže počas „prechodného obdobia“ plynúceho podľa vyššie citovaného odseku 1 požiadať o vydanie dokladu o prechodnom pobyte.** Pôjde o skrátenú (zvýhodnenú) formu konania bez povinnosti podať žiadosť o udelenie povolenia na prechodný pobyt. Podmienkou však bude, že štátny príslušník tretej krajiny bude môcť požiadať o vydanie dokladu o pobyte iba na taký účel prechodného pobytu, ktorý vykonával najmenej šesť mesiacov pred zánikom poskytovania dočasného útočiska a vykonáva ho aj čase podania žiadosti o vydanie dokladu o pobyte.

V súvislosti s vyššie uvedeným prechodným ustanovením, **došlo k pridaniu prechodného ustanovenia § 72bc do zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti, na základe ktorého odídenca po zániku poskytovania dočasného útočiska môžu kontinuálne pokračovať v zamestnaní** a budú mať voľný vstup na trh práce. Podmienkou je, že odídenec bol zamestnaný na území Slovenskej republiky **najmenej šesť mesiacov bezprostredne pred zánikom poskytovania dočasného útočiska** v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny **a naďalej je nepretržite zamestnaný, má vydaný doklad o prechodnom pobyte na účely zamestnania.** Odídenec, ktorému sa poskytovalo dočasné útočisko najmenej šesť mesiacov bezprostredne pred zánikom poskytovania dočasného útočiska a bude mať vydaný doklad o pobyte na účel zlúčenia rodiny, bude mať voľný vstup na slovenský trh práce. Ako uvádza zákonodarca, cieľom je stabilizácia a integrácia osôb, ktoré už sú na území SR a majú tu rodinné väzby.

Publikované dňa 31.07.2026.

ZÁKON O MEDZINÁRODNEJ JUSTIČNEJ SPOLUPRÁCI V TRESTNÝCH VECIACH

1. ABSTRAKT

Právna úprava medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach bola dlhodobo nie úplne prehľadná a transpozícia nástrojov EÚ sa neuskutočnila v jednotnej legislatívnej línii. Preto sa novým zákonom č. 167/2026 Z. z. o medzinárodnej justičnej spolupráci v trestných veciach (ďalej len „**zákon**“) definujú pojmy a postupy, zohľadňuje sa súčasný vývoj a trendy, judikatúra Súdneho dvora EÚ, Európskeho súdu pre ľudské práva. Cieľom nového zákona schváleného v parlamente 4. júna 2026 je konsolidácia právnej úpravy medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach, ktorej účelom je, aby sa sprehľadnilo a zjednodušilo využívanie nástrojov a inštitútov využívaných v právnom styku s cudzinou a aby sa odstránili nedostatky aplikačnej praxe. Nový zákon má 417 ustanovení. Je zrejmé, že účelom nášho príspevku nie je obsiahnuť celú právnu úpravu, ale prinášame Vám rámcový pohľad na nový zákon a podstatné inštitúty.

2. ZÁKLADNÉ ZHRNUTIE

Nový zákon zjednodušuje, sprehľadňuje a zrýchľuje právny styk s cudzinou, keďže predtým bola táto oblasť roztrieštená vo viacerých predpisoch a najmä v Trestnom poriadku.

Kľúčové piliere a zmeny, ktoré zákon prináša sú nasledovné:

- **Konsolidácia práva:** nový zákon ruší piatu časť Trestného poriadku a komplexne ju nahrádza. Slúži ako *lex specialis* (osobitný predpis) predovšetkým pre aplikáciu Trestného zákona a Trestného poriadku.
- **Európska dimenzia:** boli prepracované a zjednotené pravidlá pre cezhraničné inštitúty v rámci Európskej únie, ako sú Európsky zatýkací rozkaz (EZR), európsky vyšetrovací príkaz, zabezpečenie dôkazov, zaistenie

majetku a uznávanie trestných rozsudkov medzi členskými štátmi.

- **Tretie štáty:** nový zákon nanovo definuje postupy pri vydávaní osôb na trestné stíhanie do/z krajín mimo EÚ (tradičná extradícia), preberanie trestného konania a výkon trestov.
- **Zohľadnenie judikatúry:** nová legislatíva reaguje na vývoj judikatúry Súdneho dvora EÚ, Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu SR.
- **Praktická aplikácia:** nový zákon upravuje komunikačné kanály a lehoty pre justičné orgány, políciu a ministerstvo spravodlivosti, aby sa predišlo priesťahom pri medzinárodnom pátraní alebo výmene dôkazov.

3. SPOLUPRÁCA S ČLENSKÝMI ŠTÁTMI EÚ

Táto spolupráca **zohľadňuje zásadu vzájomného uznávania, dôvery a priameho styku medzi justičnými orgánmi**. Uvedieme si podstatné inštitúty v rámci spolupráce s členskými štátmi EÚ.

3.1 Európsky zatýkací rozkaz

Nový zákon zjednodušujú proces vydávania a zadržovania osôb na trestné stíhanie alebo výkon trestu.

Európsky zatýkací rozkaz (ďalej len „EZR“) je upravený v piatej hlave nového zákona **v ust. § 195 a nasl.**

Podľa **ust. § 196 písm. b)** je „*európskym zatýkacím rozkazom rozhodnutie vydané justičným orgánom členského štátu na to, aby bola vyžiadaná osoba zadržaná a odovzdaná tomuto štátu z iného členského štátu na účely trestného stíhania alebo výkonu trestu odňatia slobody.*“

Pre účely EZR uvedme dva dôležité pojmy, a to štát pôvodu a vykonávajúci štát. Štát pôvodu členský štát, ktorého justičný orgán vydal európsky zatýkací rozkaz a vykonávajúcim štátom je členský štát, ktorého justičný orgán má rozhodnúť o výkone európskeho zatýkacieho rozkazu.

Ustanovenie § 197 upravuje rozsah použitia EZR a podmienky, za ktorých je možné ho vydať a vykonať. EZR má na území SR rovnaké právne účinky ako príkaz na zatknutie podľa Trestného poriadku.

Podľa ust. § 197 ods. 1 zákona: „Európsky zatýkací rozkaz je možné vydať

a) pre skutok, za ktorý je možné podľa Trestného zákona uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť mesiacov, alebo

b) ak sa žiada o odovzdanie na výkon už uloženého trestu odňatia slobody, ak uložený trest odňatia slobody alebo jeho zvyšok, ktorý sa má vykonať, je najmenej štyri mesiace; viaceré tresty alebo nevykonané zvyšky viacerých trestov sa spočítavajú.“

Podľa odseku 2: **„Európsky zatýkací rozkaz je možné vykonať, ak bol vydaný na účely**

a) trestného stíhania pre skutok, ktorý je podľa Trestného zákona a právneho poriadku štátu pôvodu trestným činom, a ak je možné podľa právneho poriadku štátu pôvodu za takýto skutok uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť mesiacov a nie je dôvod na odmietnutie jeho vykonania, alebo

b) vykonania už uloženého trestu odňatia slobody pre skutok, ktorý je podľa Trestného zákona a právneho poriadku štátu pôvodu trestným činom, ak uložený trest odňatia slobody alebo jeho zvyšok, ktorý sa má vykonať, je najmenej štyri mesiace a nie je dôvod na odmietnutie jeho vykonania; viaceré tresty alebo nevykonané zvyšky viacerých trestov sa spočítavajú.“

Podľa ust. § 198, ak bol vydaný príkaz na zatknutie alebo príkaz na dodanie odsúdeného do výkonu trestu, alebo ak boli súdom vykonané úkony

smerujúce na dodanie osoby do výkonu ochranného opatrenia spojeného s obmedzením osobnej slobody **a nepodarilo sa v lehote šiestich mesiacov obvineného zatknúť alebo dodať odsúdeného do výkonu trestu alebo do výkonu ochranného opatrenia, vydá vo vzťahu k tejto osobe predseda senátu príslušného súdu európsky zatýkací rozkaz.** V prípravnom konaní vydá európsky zatýkací rozkaz na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie.

Ak existuje predpoklad, že by sa obvinený mohol zdržiavať alebo sa zdržiava v inom členskom štáte a je potrebné ho vyžiadať, vydá vo vzťahu k nemu predseda senátu príslušného súdu alebo sudca pre prípravné konanie európsky zatýkací rozkaz bez splnenia podmienky uplynutia lehoty podľa prvého odseku.

Súd európsky zatýkací rozkaz **nevydá, ak je pred jeho vydaním zrejmé, že by vyžiadanie z cudziny bola osoba, o ktorej odovzdanie ide, spôsobená ujma neprimeraná významu trestného konania alebo následkom trestného činu.** Súd európsky zatýkací rozkaz nevydá ani vtedy, ak by odovzdaním osoby vznikli náklady neprimerané záujmu na trestnom stíhaní alebo výkone nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia spojeného s obmedzením osobnej slobody.

Ustanovením § 199 sa upravuje možnosť príslušného súdu požiadať vykonávajúci justičný orgán o výsluch vyžiadanej osoby po jej zadržaní v inom členskom štáte ešte pred rozhodnutím o výkone EZR vo vykonávajúcim štáte. Tiež sa upravuje možnosť príslušného súdu požiadať o dočasné prevzatie vyžiadanej osoby, ak vo vykonávajúcim štáte bolo popri rozhodnutí o vykonaní EZR súčasne rozhodnuté o odklade vydania.

Podľa ust. § 200 útvar Policajného zboru odovzdanú osobu prevezme a bezodkladne odovzdá súdu, ktorý vydal európsky zatýkací rozkaz. Ak došlo k zmene vecnej príslušnosti alebo miestnej príslušnosti súdu vo veci, pre ktorú bol vydaný európsky zatýkací rozkaz, súd osobu bezodkladne odovzdá vecne a miestne príslušnému súdu na rozhodnutie o väzbe podľa

Trestného poriadku. Ak sa osoba odovzdáva na základe európskych zatýkacích rozkazov viacerých súdov, odovzdá sa súdu podľa pokynu ministerstva spravodlivosti, ktoré zohľadní všetky okolnosti, najmä závažnosť a miesto spáchania činu, dátum vydania a účel vydania európskeho zatýkacieho rozkazu.

Európsky zatýkací rozkaz stráca podľa ust. § 203 platnosť a) odovzdaním osoby súdu podľa § 200 alebo do výkonu trestu odňatia slobody alebo zariadeniu na výkon ochranného opatrenia, **b) odvolaním**; súd, ktorý vydal európsky zatýkací rozkaz, ho odvolá, **ak zanikli dôvody, pre ktoré bol vydaný, alebo ak sú následne zistil, že také dôvody neexistovali**, alebo ak tak ustanovuje tento zákon, a ak európsky zatýkací rozkaz vydaný na návrh prokurátora súd odvolá na návrh prokurátora, **alebo c) vydaním nového európskeho zatýkacieho rozkazu** v tej istej veci.

Spomeňme ešte pojem **odvolanie európskeho zatýkacieho rozkazu**. Podľa ust. § 204 súd opatrením odvolá európsky zatýkací rozkaz, ak **a) bol odvolaný príkaz na zadržanie**, príkaz na zatknutie alebo príkaz na dodanie do výkonu trestu alebo bolo upustené od úkonov smerujúcich k dodaniu osoby do výkonu ochranného opatrenia spojeného so zbavením osobnej slobody, **b) boli dodatočne zistené dôvody, pre ktoré nie je možné európsky zatýkací rozkaz vydať**, **c) bol vydaný nový európsky zatýkací rozkaz**, **alebo d) ďalšie pátranie nie je v inom členskom štáte z iného dôvodu potrebné**.

O odvolaní európskeho zatýkacieho rozkazu súd bezodkladne informuje príslušný útvar Prezídia Policajného zboru na účel vykonania nevyhnutných opatrení a v prípravnom konaní aj prokurátora.

Piata hlava týkajúca sa európskeho zatýkacieho rozkazu obsahuje podrobné ustanovenia o (i) postupoch zadržania vyžadanej osoby, (ii) o právach obvineného, (iii) o predbežnej väzbe, (iv) vydávacej väzbe, (v) predbežnom vyšetrovaní, (vi) výsluchoch, (vii) lehotách, a pod.

V rámci európskeho zatýkacieho rozkazu spomeňme **možnosť odmietnutia jeho vykonania podľa § 218 a nasl.**

Odsek 1 upravuje **obligatórne dôvody odmietnutia**. **Vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu sa odmietne, ak a)** sa na trestný čin, pre ktorý bol vydaný európsky zatýkací rozkaz, vzťahuje amnestia, ktorá bola udelená v Slovenskej republike, a slovenský právny poriadok upravuje právomoc slovenských orgánov na trestné stíhanie tohto trestného činu, **b)** vykonávajúci justičný orgán má informáciu, že konanie vedené v niektorom členskom štáte proti vyžadanej osobe pre ten istý skutok právoplatne skončilo odsudzujúcim rozsudkom, ktorý bol už vykonaný, v súčasnosti sa vykonáva, alebo už nemôže byť vykonaný podľa právnych predpisov členského štátu, v ktorom bol vynesенý, **c)** vyžadovaná osoba nie je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky z dôvodu jej veku trestne zodpovedná za konanie, pre ktoré bol vydaný európsky zatýkací rozkaz, **d)** súd na základe postupu podľa § 216 rozhodol o uznaní a výkone rozhodnutia, na základe ktorého bol vydaný európsky zatýkací rozkaz, do Slovenskej republiky podľa deviatej hlavy tretej časti.

Odsek 2 predmetného ustanovenia **upravuje fakultatívne dôvody odmietnutia vykonania EZR**.

Odsek 3 upravuje situáciu, kedy je vo výnimočných prípadoch **možné odmietnuť vykonanie EZR z humanitárnych dôvodov alebo porušenia základného práva na spravodlivý proces** z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov súdnej moci. Ide o dôvody, ktoré sú výlučne prepojené na judikatúru SDEÚ a výnimočnosť uplatnenia súvisí s konkrétnymi podmienkami uvedenými v rozhodnutiach SDEÚ.

Odsek 4 dáva možnosť súdu odmietnuť vykonanie EZR vydaného na účely výkonu trestu odňatia slobody, ak bolo rozhodnutie vydané v neprítomnosti.

Pre ďalšie podrobnosti o európskom zatýkacom rozkaze sme v prípade záujmu pre Vás k dispozícii.

3.2 Európsky vyšetrovací príkaz

Ide o **rýchly nástroj na získanie dôkazov** (napr. výsluch, domová prehliadka) **v inom členskom štáte Európskej únie**.

Je upravený v ust. § 117 a nasl. v druhej hlave nového zákona.

Európskym vyšetrovacím príkazom (ďalej len „EVP“) je (i) rozhodnutie vydané justičným orgánom Slovenskej republiky na formulári na účely vykonania vyšetrovacieho úkonu s cieľom získať dôkaz na území iného členského štátu, (ii) rozhodnutie vydané orgánom iného členského štátu, ktorý má v tomto členskom štáte právomoc obstarávať dôkazy, ak ním vydané rozhodnutie potvrdil justičný orgán tohto členského štátu, na účely vykonania vyšetrovacieho úkonu s cieľom získať dôkaz na území Slovenskej republiky.

Vydanie európskeho vyšetrovacieho príkazu upravuje ust. § 120.

Podľa odseku 1: „Ak je potrebné vykonať **vyšetrovací úkon v inom členskom štáte** s cieľom získať dôkaz na účel trestného konania, vydá v prípravnom konaní prokurátor, v konaní pred súdom predseda senátu, sudca alebo sudca pre prípravné konanie **európsky vyšetrovací príkaz**. Ak sa európsky vyšetrovací príkaz vydáva v prípravnom konaní na účel vykonania úkonu, ktorý je v prípravnom konaní oprávnený povoliť alebo nariadiť iba súd, vydáva európsky vyšetrovací príkaz sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora. Európsky vyšetrovací príkaz môže justičný orgán vydať aj na základe žiadosti obvineného, jeho zákonného zástupcu alebo jeho obhajcu.“

Vydávajúcí orgán SR je povinný pred vydaním EVP **posúdiť nevyhnutnosť a primeranosť požadovaného vyšetrovacieho úkonu a tiež, či vyšetrovací úkon, ktorý sa prostredníctvom EVP žiada, by bolo možné vykonať na území SR za podobných podmienok**.

Na konanie o EVP vydanom orgánom iného členského štátu je príslušná krajská prokuratúra, v ktorej obvode sa má požadovaný vyšetrovací úkon

vykonať. Ak nemožno určiť príslušný orgán, zašle nepríslušný orgán EVP generálnej prokuratúre, ktorá EVP prideli príslušnej prokuratúre podľa povahy veci.

Vykonávajúci justičný orgán, ktorému bol európsky vyšetrovací príkaz doručený, potvrdí jeho prijatie; potvrdenie o prijatí európskeho vyšetrovacieho príkazu do siedmich dní od jeho doručenia zašle vydávajúcemu orgánu na formulári.

Justičný orgán, ktorému bol európsky vyšetrovací príkaz doručený a nie je príslušný na zabezpečenie jeho vybavenia, bezodkladne postúpi európsky vyšetrovací príkaz príslušnému vykonávajúcemu justičnému orgánu, o čom bezodkladne informuje vydávajúcí orgán zaslaním formulára.

Príslušný vykonávajúci justičný orgán preskúma, či európsky vyšetrovací príkaz obsahuje potrebné náležitosti a je možné ho vykonať, a vykoná záznam o preskúmaní európskeho vyšetrovacieho príkazu v lehote uvedenej v európskom vyšetrovacom príkaze; ak taká lehota v európskom vyšetrovacom príkaze uvedená nie je, rozhodne do 30 dní od jeho doručenia.

Zákon myslí aj na možnosť odmietnutia EVP. Ustanovenie § 126 ods. 1 obsahuje fakultatívne dôvody odmietnutia vykonať EVP. „Vykonávajúci justičný orgán **môže odmietnuť vykonať európsky vyšetrovací príkaz, ak a)** výkon európskeho vyšetrovacieho príkazu by bol v rozpore s prekážkou veci právoplatne rozhodnutej, **b)** európsky vyšetrovací príkaz bol vydaný v inom ako v trestnom konaní a v obdobnom prípade by v trestnom konaní vedenom v Slovenskej republike nebolo možné vyšetrovací úkon v ňom uvedený vykonať, **c)** skutok bol spáchaný mimo územia štátu pôvodu, bol aspoň sčasti spáchaný na území Slovenskej republiky a nie je trestným činom podľa právneho poriadku Slovenskej republiky, **d)** je možné odôvodnene predpokladať, že vykonanie vyšetrovacieho úkonu uvedeného v európskom vyšetrovacom príkaze by nebolo v súlade so záväzkami vyplývajúcimi z medzinárodnej zmluvy, **e)** vyšetrovací úkon uvedený v európskom vyšetrovacom príkaze by nebolo možné za obdobných podmienok vykonať“

na území Slovenskej republiky, alebo f) skutok nie je trestným činom podľa právneho poriadku Slovenskej republiky a nejde o konanie podľa § 119 ods. 3.“

Fakultatívne dôvody odmietnutia sú ďalej aj v ust. § 126 ods. 3, teda „**vykonávajúci justičný orgán môže odmietnuť vykonať európsky vyšetrovací príkaz, aj vtedy ak a)** výkon európskeho vyšetrovacieho príkazu bráni imunita alebo výsada podľa zákona alebo podľa medzinárodného práva, pre ktorú je osoba vyňatá z pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdu, **b)** výkon európskeho vyšetrovacieho príkazu by mohol poškodiť bezpečnostné záujmy Slovenskej republiky, ohroziť zdroj informácií alebo by mohol ohroziť alebo narušiť činnosť spravodajských služieb, **alebo c)** existuje iná prekážka, pre ktorú nie je možné európsky vyšetrovací príkaz vykonať.“

Ustanovením § 128 sa stanovujú podmienky (dodržanie formálnych náležitostí a postupov uvedených v EVP, dodržanie lehôt), ktoré je potrebné pri výkone EVP dodržať. Všeobecné ustanovenie v odseku 1 odkazuje na dodržiavanie formálnych náležitostí a postupov uvedených v EVP, pokiaľ tie nie sú v rozpore s právnym poriadkom SR z hľadiska zásad základnej povahy. V opačnom prípade vykonávajúci justičný orgán SR o tom informuje vydávajúci orgán členského štátu.

Odseky 4 a 5 upravujú **lehotu na vybavenie EVP, ktorá sa primárne určuje individuálne pri každom EVP, a to vydávajúcim orgánom, ak však taká lehota uvedená nie je, zákonná úprava určuje všeobecnú lehotu na vybavenie EVP 90 dní odo dňa vykonania záznamu o preskúmaní EVP.** Ak lehotu určenú vydávajúcim orgánom ani všeobecnú lehotu 90 dní slovenský orgán nemôže dodržať, informuje o tom vydávajúci orgán so zámerom spoločnej dohody o vhodnom čase na vybavenie EVP.

Vykonávajúci justičný orgán môže použiť iný vyšetrovací úkon, ako je vyšetrovací úkon uvedený v európskom vyšetrovacom príkaze, ak by sa takým úkonom dosiahol rovnaký výsledok, a tento úkon by v menšej miere zasahoval do práv

dotknutej osoby ako vyšetrovací úkon uvedený v európskom vyšetrovacom príkaze.

Ust. § 130 upravuje nemožnosť vykonať EVP. Podľa odseku 1 „Európsky vyšetrovací príkaz nie je možné vykonať, ak vyšetrovací úkon uvedený v európskom vyšetrovacom príkaze nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravený alebo by ho nebolo možné vykonať v obdobnom prípade v trestnom konaní vedenom v Slovenskej republike, a zároveň nie je možné použiť iný vyšetrovací úkon, ktorým by sa dosiahol rovnaký výsledok a ktorý by nezasahoval do práv dotknutej osoby vo väčšej miere ako vyšetrovací úkon uvedený v európskom vyšetrovacom príkaze.“

To však nebude platiť, ak bol európsky vyšetrovací príkaz vydaný na účel a) získania informácie alebo dôkazu, ktorý má vykonávajúci justičný orgán už k dispozícii, ak ho je možné podľa právneho poriadku Slovenskej republiky na účely iného konania poskytnúť, **b)** získania údajov z evidencií a informačných systémov policajných orgánov alebo justičných orgánov, do ktorých má vykonávajúci justičný orgán priamy prístup, **c)** vykonania výsluchu osoby, **d)** zistenia totožnosti používateľa určitého telefónneho čísla alebo IP adresy, **alebo e)** vykonania vyšetrovacieho úkonu podľa právneho poriadku Slovenskej republiky, ktorý nevyžaduje vydanie rozhodnutia justičného orgánu a nezasahuje do základných ľudských práv a slobôd.

Zákon upravuje aj **možnosť zástupcov orgánu štátu pôvodu a iných osôb zúčastniť sa vyšetrovacieho úkonu vykonávaného na území SR** za účelom zabezpečenia dôkazu. Takejto žiadosti by sa malo vyhovieť vždy, okrem prípadov, kedy by došlo k rozporu s právnym poriadkom SR.

Pre ďalšie podrobnosti o EVP, ktoré upravuje nový zákon, ako aj o možnostiach použitia informačno-technických prostriedkov v rámci EVP sme v prípade záujmu pre Vás k dispozícii.

3.3 Zaisťovacie a konfiškačné príkazy

Spomeňme tiež v krátkosti spoluprácu v rámci EÚ pri **blokovani majetku či jeho prepadnutí** v prospech štátu.

Zaistenie a odovzdanie veci dôležitej pre trestné konanie upravuje ust. § 51 zákona.

Na žiadosť cudzieho orgánu je možné zaistiť vec a túto vec následne odovzdať do cudziny.

Dožiadaný orgán môže odložiť odovzdanie zaistenej veci, ak ju justičné orgány potrebujú v trestnom konaní alebo z iných dôležitých dôvodov.

Pri odovzdávaní zaistenej veci dožiadaný orgán požiada cudzí orgán o jej vrátenie. Dožiadaný orgán sa môže tohto práva výslovne vzdať alebo môže súhlasiť s tým, aby vec bola vrátená priamo jej vlastníkovi.

Postupy podľa vyššie uvedeného sa použijú rovnako aj na odovzdanie veci, ktorá bola zaistená u vydávanej osoby. Ak je to možné, takáto vec sa odovzdá cudzím orgánom súčasne s vydávanou osobou.

Zaistenie a vrátenie peňažných prostriedkov na účte v banke alebo v pobočke zahraničnej banky upravuje ust. § 52 zákona.

Ak cudzí orgán požiada o zaistenie peňažných prostriedkov na účte v banke alebo pobočke zahraničnej banky na účely ich vrátenia vlastníkovi a je nepochybné, že peňažné prostriedky nepatria majiteľovi účtu, na ktorom sa nachádzajú, a sú výnosom z trestnej činnosti, môže prokurátor rozhodnúť o ich zaistení.

Prokurátor rozhoduje o zaistení peňažných prostriedkov, zrušení alebo obmedzení zaistenia príkazom.

O vrátení zaistených peňažných prostriedkov ich vlastníkovi rozhoduje sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora.

Zaistenie majetku upravuje ust. § 53 zákona.

Na žiadosť cudzieho orgánu môže súd na návrh prokurátora rozhodnúť o zaistení majetku, veci alebo inej majetkovej hodnoty, ktoré sa

nachádzajú na území Slovenskej republiky, sú určené na spáchanie trestného činu, na jeho spáchanie boli použité alebo sú výnosom z trestnej činnosti, predpokladá sa ich prepadnutie alebo zhabanie a ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva.

O takom návrhu je príslušný rozhodnúť okresný súd, v ktorého obvode sa nachádza majetok, ktorý sa má zaistiť.

Ak vec neznesie odklad, prokurátor môže vydať príkaz podľa odseku 1, ktorý musí najneskôr do 48 hodín potvrdiť sudca príslušný, inak stráca platnosť.

Súd zruší zaistenie na základe podnetu cudzieho orgánu, ktorý o predbežné zaistenie požiadal, alebo na základe medzinárodnej zmluvy. Súd môže predbežné zaistenie zrušiť aj vtedy, ak cudzí štát v primeranom čase nepožiada o výkon cudzieho rozhodnutia týkajúceho sa zaisteného majetku.

Majetkové rozhodnutie je možné v Slovenskej republike uznať a vykonať, ak a) povinná osoba má v Slovenskej republike obvyklý pobyt, sídlo, majetok alebo vec, ktorej sa rozhodnutie týka, **b)** skutok, pre ktorý bolo majetkové rozhodnutie vydané, je trestným činom aj podľa Trestného zákona, ak § 109 neustanovuje inak, **c)** ide o prepadnutie majetku a podľa Trestného zákona ide o skutok, za ktorý je možné uložiť trest prepadnutia majetku.

Ustanovenie § 302 upravuje dispozičné právo s prepadnutým a zhabaným majetkom. Ustanovenie rieši mechanizmus nakladania s majetkom, ktorý bol skonfiškovaný v rámci výkonu majetkového rozhodnutia. Odseky 1 a 2 určujú ďalší osud zhabaných peňažných prostriedkov.

Ak na základe výkonu uznaného majetkového rozhodnutia došlo k prepadnutiu alebo zhabaniu peňažných prostriedkov **v celkovej výške do 10 000 eur, táto suma prípadne Slovenskej republiky.**

Ak na základe výkonu uznaného majetkového rozhodnutia došlo k prepadnutiu alebo zhabaniu peňažných prostriedkov **v celkovej výške nad 10 000 eur, polovica tejto sumy prípadne Slovenskej republike a polovica štátu pôvodu.**

Ak na základe výkonu uznaného majetkového rozhodnutia **došlo k prepadnutiu alebo zhabaniu inej veci** ako podľa odseku 1 alebo odseku 2, **vec sa predá** postupom podľa osobitného predpisu. **So sumou získanou predajom takej veci sa naloží podľa odseku 1 alebo odseku 2.**

Ak majetok alebo vec **nie je možné vzhľadom k jeho povahe predat', prípadne Slovenskej republike.** S majetkom, ktorý je národným kultúrnym dedičstvom iného členského štátu, sa naloží podľa osobitného predpisu.

Uvedené postupy sa použijú, ak sa Slovenská republika so štátom pôvodu nedohodnú inak. Na uzavretie dohody je za Slovenskú republiku príslušné ministerstvo spravodlivosti. Návrh na uzavretie takejto dohody môže ministerstvu spravodlivosti podať aj súd, ktorý je príslušný pre uznanie a výkon majetkového rozhodnutia.

4. SPOLUPRÁCA S TRETÍMI ŠTÁTMI (MIMO EÚ) A MEDZINÁRODNÝMI SÚDMI

Spolupráca prebieha prostredníctvom oficiálnych diplomatických kanálov alebo dožiadaní (právna pomoc).

4.1 Extradícia

Extradíciou rozumieme **bud' (i) vyžiadanie z cudziny alebo (ii) vydanie do cudziny.**

Vyžiadanie z cudziny je právny inštitút, ktorým slovenský justičný orgán žiada iný štát o vydanie **trestne stíhanej alebo odsúdenej osoby na územie SR.** Cieľom je zabezpečiť prítomnosť tejto osoby na trestnom konaní alebo výkon trestu odňatia slobody.

Pokiaľ ide o vyžiadanie z cudziny, **celý proces zabezpečuje Ministerstvo spravodlivosti SR** na základe **medzinárodného zatýkacieho rozkazu (MZR)**, ktorý vydáva príslušný slovenský súd.

Podmienky na vydanie medzinárodného zatýkacieho rozkazu upravuje prioritne ust. § 61 ods. 1, podľa ktorého „Ak bol vydaný príkaz na zatknutie alebo príkaz na dodanie odsúdeného do výkonu trestu, alebo boli súdom vykonané úkony smerujúce na dodanie osoby do výkonu ochranného opatrenia spojeného s obmedzením osobnej slobody a nepodarilo sa v lehote jedného roka obvineného zatknúť alebo dodať odsúdeného do výkonu trestu alebo do výkonu ochranného opatrenia, vydá proti takejto osobe predseda senátu príslušného súdu medzinárodný zatýkací rozkaz. V prípravnom konaní vydá sudca pre prípravné konanie medzinárodný zatýkací rozkaz na návrh prokurátora. Medzinárodný zatýkací rozkaz má na území Slovenskej republiky rovnaké účinky ako príkaz na zatknutie.“

Naopak, podľa § 62 ods. 1 „súd medzinárodný zatýkací rozkaz nevydá, ak a) sa predpokladá uloženie iného trestu než nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo nepodmienečného trestu odňatia slobody kratšieho ako štyri mesiace, b) trest odňatia slobody, ktorý má byť vykonaný, alebo jeho zvyšok je kratší ako štyri mesiace, s výnimkou, ak má osoba vykonať aj iný nepodmienečný trest odňatia slobody alebo jeho zvyšok, pričom ich súčet je najmenej štyri mesiace a je dôvodné očakávať, že pre tento iný trest bude taktiež vydaný medzinárodný zatýkací rozkaz, c) by vydaním osoby boli Slovenskej republike spôsobené náklady alebo dôsledky neprimerané verejnemu záujmu na trestnom stíhaní alebo výkone trestu odňatia slobody osoby, o ktorej vydanie ide, alebo d) by vyžiadanim z cudziny bola osobe, o ktorej vydanie ide, spôsobená ujma neprimeraná významu trestného konania alebo následkom trestného činu, najmä s ohľadom na jej vek, sociálne postavenie alebo rodinné pomery.“

Pokiaľ ide o druhú formu extradície, ide o inštitút **vydania do cudziny.** Ním sa rozumie proces, pri ktorom **Slovenská republika na žiadosť iného štátu odovzdá osobu podozrivú alebo odsúdenú za trestný čin.** Vydanie do cudziny upravuje ust. § 70 a nasl. nového zákona.

Na prijatie žiadosti cudzích orgánov o vydanie osoby zo Slovenskej republiky do cudziny je **príslušné ministerstvo spravodlivosti**.

Prokuratúrou príslušnou je krajská prokuratúra, v ktorej obvode bola vyžiadaná osoba zadržaná alebo jej inak bola obmedzená osobná sloboda; ak nedošlo k jej zadržaniu alebo bola osoba zo zadržania prepustená, je na konanie príslušná prokuratúra, v obvode ktorej má trvalý pobyt, posledný trvalý pobyt alebo v obvode ktorého sa zdržiava osoba, o ktorej vydanie do cudziny by mohol iný štát žiadať. Ak sa osoba nachádza vo väzbe alebo výkone trestu odňatia slobody, príslušnou je krajská prokuratúra, v obvode ktorej sa nachádza ústav, v ktorom je osoba vo väzbe alebo výkone trestu odňatia slobody.

Súdom príslušným na konanie a rozhodovanie podľa tohto dielu je súd, v ktorého obvode má sídlo krajská prokuratúra, ktorá vo veci koná.

Ako sme spomínali, na prijatie žiadosti o vydanie do cudziny je príslušné ministerstvo spravodlivosti. **Žiadosť musí obsahovať oficiálne dokumenty, ako napríklad zatýkací rozkaz alebo právoplatný odsudzujúci rozsudok, popis trestného činu a znenie príslušných zákonov dožadujúceho štátu.**

Vydanie osoby do cudziny je podľa ust. § 72 **prípustné, ak skutok, pre ktorý sa vydanie žiada, je podľa Trestného zákona trestným činom a horná hranica trestu odňatia slobody, ktorý sa môže uložiť pre tento trestný čin podľa právneho poriadku Slovenskej republiky, je najmenej jeden rok.**

Vydanie osoby do cudziny na výkon už uloženého trestu odňatia slobody pre trestný čin je **prípustné, ak uložený trest, ktorý má byť vykonaný, alebo jeho zvyšok je najmenej štyri mesiace**. Viaceré tresty alebo nevykonané zvyšky viacerých trestov sa spočítavajú.

Ustanovenie § 74 je veľmi dôležité. Ide o podmienky neprípustnosti vydania, pričom prokurátor už vo fáze predbežného vyšetrovania skúma dôvody zamietnutia vydania osoby.

Prokurátor predvedie a vypočuje vyžiadajú osobu. Zabezpečí, aby bola osoba vzatá do vydávacej väzby, ak existuje obava z úteku alebo marenia konania (pokiaľ nie je vo väzbe či výkone trestu už z iného dôvodu) a preverí totožnosť osoby a existenciu právnych prekážok vydania.

Podľa § 74 „Vydanie osoby do cudziny je neprípustné, ak

a) ide o občana Slovenskej republiky, okrem prípadu, ak povinnosť vydať vlastného štátneho občana ustanovuje zákon, medzinárodná zmluva alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorým je Slovenská republika viazaná alebo ak so svojím vydaním vyjadrí súhlas,

b) je dôvodná obava, že trestné konanie v dožadujúcom štáte nezodpovedalo alebo by nezodpovedalo zásadám podľa čl. 3 a 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd alebo trest odňatia slobody uložený alebo predpokladaný v dožadujúcom štáte by nebol vykonaný v súlade s požiadavkami článku 3 tohto dohovoru,

c) je dôvodná obava, že vyžiadaná osoba by v dožadujúcom štáte bola vystavená prenasledovaniu z dôvodu jej pôvodu, rasy, náboženstva, príslušnosti k určitej národnostnej alebo inej skupine, jej štátneho občianstva alebo pre jej politické názory alebo že by sa z týchto dôvodov zhoršilo jej postavenie v trestnom konaní alebo pri výkone trestu odňatia slobody,

d) vyžiadaná osoba by vzhľadom na jej vek a osobné pomery pri zohľadnení závažnosti trestného činu, z ktorého je obvinená, bola vydaním do cudziny zrejme neprímerane tvrdo postihnutá,

e) za trestný čin, pre ktorý sa vydanie osoby žiada, je možné uložiť v dožadujúcom štáte trest smrti okrem prípadov, ak sa dožadujúci štát zaručí, že trest smrti nebude uložený,

f) dožadujúci štát žiada o vydanie osoby na vykonanie trestu smrti,

g) ide o osobu, ktorá požiadala v Slovenskej republike o udelenie azylu, alebo jej bol

udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana, v rozsahu ochrany poskytnutej takej osobe osobitným predpisom alebo medzinárodnou zmluvou; to neplatí, ak ide o osobu, ktorá požiadala v Slovenskej republike o udelenie azylu opakovane a jej skoršia žiadosť o udelenie azylu už bola právoplatne zamietnutá,

h) trestné stíhanie alebo výkon trestu odňatia slobody sú podľa právneho poriadku Slovenskej republiky premlčané,

i) čin, pre ktorý sa vydanie osoby žiada, je trestným činom len podľa právneho poriadku dožadujúceho štátu, nie však podľa právneho poriadku Slovenskej republiky,

j) trestný čin, pre ktorý sa vydanie osoby žiada, má výlučne politický alebo vojenský charakter,

k) trestný čin bol spáchaný na území Slovenskej republiky, okrem prípadov, keď s ohľadom na osobitné okolnosti spáchania trestného činu je potrebné dať prednosť vykonaniu trestného stíhania v dožadujúcom štáte z dôvodov náležitého zistenia skutkového stavu, výmery trestu alebo jeho výkonu,

l) osoba bola pre trestný čin, pre ktorý sa vydanie osoby žiada, už právoplatne odsúdená alebo oslobodená slovenským súdom, alebo

m) vyžiadaná osoba nebola za trestný čin podľa Trestného zákona v čase jeho spáchania trestne zodpovedná, alebo sú iné dôvody vylučujúce jej trestnú zodpovednosť.“

Po skončení predbežného vyšetrovania prokurátor predloží spis príslušnému Krajskému súdu. **Súd rozhodne uznesením o tom, či je vydanie právne prípustné.** V tejto fáze sa vyžiadaná osoba môže vydať tzv. **zjednodušeným konaním, ak s vydaním do cudziny súhlasí.** Ak súd vydanie zamietne (napr. pre neznámy pobyt na území SR alebo hrozbu porušenia základných ľudských práv), osoba sa prepustí na slobodu.

Ak súd rozhodne, že vydanie je prípustné, spis sa predloží Ministerstvu spravodlivosti SR. **Minister**

vydá konečné rozhodnutie, ktorým vydanie do cudziny povolí alebo nepovolí.

Minister spravodlivosti **môže podľa ust, § 83 rozhodnúť, že vydanie nepovolí, ak a)** došlo k podstatnej zmene okolností, ktoré viedli k vydaniu rozhodnutia podľa § 82 **alebo b)** by povolenie vydania bolo v rozpore so základnými zásadami demokratického a ústavného zriadenia Slovenskej republiky alebo významným záujmom Slovenskej republiky.

Rozhodnutie ministra spravodlivosti je **vykonateľné jeho podpísaním a nie je proti nemu prípustný opravný prostriedok.**

Pre ďalšie podrobnosti o extradícii sme v prípade záujmu pre Vás k dispozícii.

4.2 Uznávanie a výkon cudzích trestných rozhodnutí

Nový zákon upravuje situácie a zabezpečuje, aby bol **rozsudok vynesený v treťom štáte vykonateľný na území Slovenska.**

Vykonať cudzie rozhodnutie súdu iného štátu v trestnej veci alebo medzinárodného súdu, ktorým sa uložil trest, je možné na území Slovenskej republiky, **len ak bolo uznané slovenským súdom.**

Cudzie rozhodnutie je možné uznať vo výroku, ktorým a) bola vyslovená vina, ale uloženie trestu bolo podmiennečne odložené, **b)** bol uložený trest odňatia slobody alebo podmiennečný trest odňatia slobody, **c)** bol uložený peňažný trest alebo trest zákazu činnosti, **d)** bol premenený podmiennečný trest alebo peňažný trest na trest odňatia slobody, **e)** bolo vyslovené prepadnutie majetku alebo jeho časti, alebo prepadnutie veci alebo zhabanie veci, ak sa nachádzajú na území Slovenskej republiky, **f)** bol uložený ochranný dohľad, ochranné liečenie alebo detencia, alebo **g)** bol uložený trest zrušenia právnickej osoby, trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie, trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie, trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní alebo trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

Cudzie rozhodnutie sa podľa § 91 uzná na území Slovenskej republiky, ak

„a) medzinárodná zmluva obsahuje možnosť alebo povinnosť uznávania alebo výkonu cudzích rozhodnutí,

b) v dožadujúcom štáte je právoplatné toto rozhodnutie alebo ak v tomto štáte proti nemu už nie je možné podať riadny opravný prostriedok,

c) čin, pre ktorý bol trest uložený, je trestným činom podľa právneho poriadku dožadujúceho štátu aj podľa právneho poriadku Slovenskej republiky; nie je prekážkou uznania cudzieho rozhodnutia, ak právny poriadok Slovenskej republiky neukladá rovnaký druh dane alebo poplatku alebo neobsahuje daňový, poplatkový, colný alebo devízový inštitút rovnakého druhu ako právny poriadok dožadujúceho štátu,

d) cudzie rozhodnutie bolo vydané v konaní, ktoré zodpovedá zásadám obsiahnutým v článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

e) osoba, ktorá bola odsúdená rozsudkom dožadujúceho štátu na trest odňatia slobody, je občanom Slovenskej republiky,

f) osoba nebola odsúdená pre trestný čin, ktorý má výlučne politický alebo vojenský charakter,

g) výkon trestu nie je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky premlčaný,

h) osoba nebola pre tento skutok už odsúdená slovenským súdom,

i) nebolo na území Slovenskej republiky uznané cudzie rozhodnutie iného štátu voči tej istej osobe pre ten istý skutok,

j) uznanie neodporuje záujmom chráneným v § 5. “

Cudzie rozhodnutie **sa uzná tak, že trest v ňom uložený slovenský súd nahradí trestom, ktorý by mohol uložiť, ak by v konaní o spáchanom trestnom čine rozhodoval.** Slovenský súd **nesmie pritom uložiť trest prísnejší**, ako bol trest uložený v cudzom rozhodnutí, ani ho premeniť na iný druh trestu alebo ochranné opatrenie.

Ak dĺžka trvania a druh trestu odňatia slobody uloženého uznávaným cudzím rozhodnutím sú zlučiteľné s právnym poriadkom Slovenskej republiky, súd v rozhodnutí o uznaní súčasne rozhodne, že sa bude vo výkone trestu uloženého cudzím rozhodnutím pokračovať bez jeho premeny; to neplatí, ak súd uzná cudzie rozhodnutie len pre niektorý z viacerých trestných činov, ktorých sa cudzie rozhodnutie týka.

Ak je dĺžka trvania trestu v uznávanom cudzom rozhodnutí vyššia ako horná hranica trestnej sadzby za rovnaký trestný čin podľa Trestného zákona, súd ju zníži v uznanom rozhodnutí na túto hornú hranicu trestnej sadzby.

Návrh na uznanie cudzieho rozhodnutia predkladá ministerstvo spravodlivosti súdu, ktorý rozhoduje po písomnom vyjadrení prokurátora krajskej prokuratúry na neverejnom zasadnutí. Na konanie podľa odseku 1 je príslušný súd, v ktorého obvode má odsúdený trvalý pobyt, posledný trvalý pobyt alebo v ktorého obvode sa zdržiava alebo má sídlo. Ak príslušnosť súdu nie je možné určiť, je na konanie príslušný Mestský súd Bratislava I.

4.2.1 Prevzatie odsúdeného na výkon trestu odňatia slobody z cudziny

Jednou z kľúčových zmien v oblasti vzťahov s tretími krajinami je na základe ust. § 97 možnosť uplatniť inštitút prevzatia výkonu trestu odňatia slobody z iných krajín bez existencie podmienky spočívajúcej v právnom základe založenom na existencii medzinárodnej zmluvy, v takom prípade ale musí byť splnená podmienka vyhlásenia vzájomnosti.

O prevzatí odsúdeného na výkon trestu odňatia slobody uloženého cudzím rozhodnutím na územie Slovenskej republiky na základe medzinárodnej zmluvy alebo na základe vyhlásenia vzájomnosti rozhoduje ministerstvo spravodlivosti na návrh dožadujúceho štátu alebo odsúdeného.

Ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak alebo je uplatnená záruka vzájomnosti, podmienkou na uznanie cudzieho rozhodnutia je súhlas osoby odsúdenej cudzím súdom. Ak je takáto osoba vo

výkone nepodmienečného trestu odňatia slobody, môže požiadať ministerstvo spravodlivosti o zabezpečenie a posúdenie súhlasu podľa prvej vety príslušný zastupiteľský úrad Slovenskej republiky v zahraničí. Pred vyjadrením súhlasu osoby odsúdenej cudzím štátom sa tejto osobe poskytne poučenie o následkoch tohto súhlasu. Súhlas s odovzdaním nie je možné po rozhodnutí ministerstva spravodlivosti o prevzatí osoby vziať späť.

Ministerstvo spravodlivosti môže dať súhlas s prevzatím odsúdeného alebo požiadať dožadujúci štát o jeho odovzдание až po tom, čo bolo cudzie rozhodnutie uznané.

Proces prevzatia a výkonu trestu prebieha v nasledovných základných krokoch:

- (i) **Čiže najprv je iniciovanie procesu:** Návrh na prevzatie podáva buď samotný odsúdený, alebo odsudzujúci štát (v ktorom bol trest pôvodne uložený).
- (ii) **Následne pokračuje uznanie cudzieho rozhodnutia:** Pred vydaním súhlasu ministerstvom musí slovenský krajský súd uznať cudzie rozhodnutie za platné a vykonať ho na území SR. Pre členské štáty EÚ platí zásada vzájomného uznávania rozsudkov.
- (iii) **Nasleduje súhlas odsúdeného:** Vo väčšine prípadov sa vyžaduje dobrovoľný súhlas odsúdeného, keďže ide o jeho právo (nie automatický nárok) vykonať trest v domovskej krajine.
- (iv) **Ďalším krokom je rozhodnutie ministerstva:** Po právoplatnosti uznávacieho rozsudku vydá Ministerstvo spravodlivosti SR konečný súhlas s prevzatím.
- (v) **Napokon je nástup do výkonu trestu:** Odsúdený je po prevoze na Slovensko umiestnený do príslušného ústavu na výkon trestu. Slovenský súd rozhoduje o zaradení odsúdeného do diferencovaného stupňa stráženia (minimálny, stredný, maximálny) podľa slovenských právnych noriem.

5. PRIAMA CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA A ŠPECIFICKÉ OPATRENIA

V rámci zhrnutia podstatných zmien a inštitútov nového zákona spomeňme, že nový zákon okrem tradičných úkonov **reflektuje aj moderné výzvy a európske štandardy prostredníctvom (i) spoločných vyšetrovacích tímov** - zákon upravuje pôsobenie slovenských prokurátorov a vyšetrovateľov spoločne so zahraničnými kolegami pri riešení rozsiahlej cezhraničnej kriminality a prostredníctvom **(ii) priamej komunikácie s poskytovateľmi služieb** - spolupráca s technologickými a internetovými spoločnosťami pri získavaní digitálnych dôkazov.

5.1 Spoločný vyšetrovací tím

Tím je podľa ust. § 43 a nasl. **možné vytvoriť na základe dohody na špecifický účel a obmedzený čas, najmä v týchto prípadoch (i) zložité dokazovanie v zahraničí** - trestné konanie vedené na Slovensku vyžaduje vykonanie rozsiahlych úkonov v cudzine, **(ii) koordinovaný postup viacerých štátov** - vyšetrovanie trestného činu prebieha vo viacerých štátoch súčasne a vyžaduje si spojené úsilie, **(iii) zložité dokazovanie na Slovensku** - vyšetrovanie vedené v zahraničí vyžaduje vykonanie procesných úkonov na slovenskom území.

Žiadosť o uzavretie dohody predkladá príslušný prokurátor prostredníctvom generálnej prokuratúry príslušnému cudziemu orgánu. Orgánom oprávneným uzavrieť dohodu o vytvorení spoločného vyšetrovacieho tímu je generálna prokuratúra. Tím spravidla vedie osoba z tej krajiny EÚ, v ktorej sa vyšetrovanie reálne vykonáva.

Dohoda o vytvorení spoločného vyšetrovacieho tímu obsahuje a) určenie strán dohody, b) ustanovenia o zriadení spoločného vyšetrovacieho tímu, predmete jeho činnosti, účele a dobe, na ktorú bol zriadený, pričom doba zriadenia môže byť dohodou strán predĺžená, c) zloženie spoločného vyšetrovacieho tímu, d) charakteristiku právomocí orgánov, ktoré sa zúčastňujú na spoločnom vyšetrovaní tímu, e) pracovný jazyk spoločného vyšetrovacieho tímu, f) miesto pôsobenia

spoločného vyšetrovacieho tímu a spôsob jeho fungovania vrátane určenia vedúceho spoločného vyšetrovacieho tímu, **g)** ostatné podmienky činnosti spoločného vyšetrovacieho tímu.

5.2 Získavanie digitálnych dôkazov

Ustanovenie § 158 vymedzuje orgány príslušné na vydanie európskeho príkazu na predloženie elektronických dôkazov, ako aj orgány príslušné na vydanie európskeho príkazu na uchovanie elektronických dôkazov.

Orgánom príslušným na vydanie **európskeho príkazu na predloženie elektronických dôkazov**, ktorými sú **údaje o účastníkovi alebo údaje požadované výlučne na identifikáciu** používateľa je **a)** v konaní pred súdom **predseda senátu**, **b)** v prípravnom konaní **prokurátor alebo policajt**; európsky príkaz vydaný policajtom musí potvrdiť prokurátor.

Orgánom príslušným na vydanie **európskeho príkazu na predloženie elektronických dôkazov**, ktorými sú **prevádzkové údaje** okrem údajov požadovaných výlučne na identifikáciu používateľa, alebo ktorými sú obsahové údaje je **a)** v konaní pred súdom **predseda senátu**, **b)** v prípravnom konaní **sudca pre prípravné konanie** na návrh prokurátora.

Orgánom príslušným na vydanie **európskeho príkazu na uchovanie elektronických dôkazov** je **a)** v konaní pred súdom **predseda senátu**, **b)** v prípravnom konaní **prokurátor alebo policajt**; európsky príkaz na uchovanie elektronických dôkazov vydaný policajtom musí potvrdiť prokurátor.

Policajt môže výnimočne v naliehavých prípadoch vydať európsky príkaz aj bez potvrdenia prokurátora. Takýto európsky príkaz musí **najneskôr do 48 hodín potvrdiť** prokurátor príslušný pre konanie, inak stráca platnosť.

Príkaz na predloženie elektronických dôkazov umožňuje slovenskej justícii **nariadiť poskytovateľovi služieb v inom štáte EÚ vydanie digitálnych dát bez súčinnosti tamojších štátnych orgánov**.

Podľa nových pravidiel sa **priama komunikácia a získavanie digitálnych dôkazov prostredníctvom európskych príkazov** na predloženie elektronických dôkazov a uchovanie elektronických dôkazov **vzťahuje najmä na (i) poskytovateľov elektronických komunikačných služieb** (napr. poskytovatelia internetu, telefonickí operátori), **(ii) informačné spoločnosti** (napr. prevádzkovatelia sociálnych sietí, cloudových úložísk, webhostingy, online trhoviská), **(iii) poskytovateľov služieb súvisiacich s virtuálnymi menami** (zmenárne, poskytovatelia peňaženiek), **(iv) justičné orgány SR** - využívajú primárne zabezpečené komunikačné kanály a informačné systémy Európskej únie pre výmenu dát.

Priama výzva na vydanie dát je v novom zákone o medzinárodnej justičnej spolupráci realizovaná prostredníctvom inštitútu **európskeho príkazu na predloženie elektronických dôkazov**. Tento nástroj nahrádza doterajšie zdĺhavé postupy právnej pomoci.

Príkaz na predloženie slúži na priame získanie už existujúcich údajov od poskytovateľa služieb. Rozsah oprávnení závisí od citlivosti dát. **Dáta sú rozdelené do štyroch kategórií, pričom pri každej platia iné podmienky na vydanie príkazu (i) údaje o účastníkovi (Subscriber data)** slúžiace na identifikáciu používateľa (meno, adresa, telefón, platobné údaje) a je možné ich žiadať pri **akomkoľvek trestnom čine**, **(ii) údaje o prístupe (Access data)** sú údaje o dátume, čase a IP adrese prihlásenia alebo registrácie a možno ich žiadať pri **akomkoľvek trestnom čine**, **(iii) prevádzkové údaje (Traffic data)** sú údaje o prenose, trase, čase a dĺžke komunikácie (nie však samotný obsah) a možno ich vyžiadať len pri trestných činoch s hornou hranicou trestnej sadzby **najmenej 3 roky**, alebo pri vybraných kybernetických a teroristických deliktoch **a (iv) obsahové údaje (Content data)**, ktorými sú samotný text správ, e-mail, videá, audiozáznamy alebo dokumenty, na tie sa vzťahuje rovnaké obmedzenie - **trestná sadzba najmenej 3 roky** alebo špecifický kybernetický/teroristický čin. Podstatná časť nového zákona nadobúda **účinnosť dňa 1. januára 2028**.

Publikované dňa 31.07.2026.

VYBRANÉ ZMENY V ZÁKONE O OCHRANE, PODPORE A ROZVOJI VEREJNÉHO ZDRAVIA

1. ABSTRAKT

Novela zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v platnom znení (ďalej len „**zákon**“), schválená v Národnej rade SR dňa 9. júna 2026, priniesla od leta 2026 významné zníženie administratívnej záťaže pre organizátorov podujatí a prevádzkovateľov, zjednodušenie administratívy a úpravu povinností v oblasti ochrany zdravia pri práci, nastali úpravy v oblasti prevencie, posudzovania rizík aj pri organizovaní hromadných podujatí pre deti. Znižuje sa administratívna záťaž pre zamestnávateľom vo veci prevádzkových poriadkov. O týchto, ako aj ďalších vybraných zmenách sa viac dočítate v našom článku.

2. OZNAMOVACIA POVINNOSŤ VYBRANÝCH PODUJATÍ

Novela na základe vypustenia ustanovení § 13 ods. 4. písm. d) až f) zo zákona **zrušila povinné schvaľovanie takzvaných zotavovacích podujatí** zo strany regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Organizátori ich budú po novom len oznamovať. Zotavovacie podujatie je podľa § 25 zákona **organizovaný pobyt minimálne 5 detí a mládeže do 18 rokov na obdobie dlhšie ako 4 dni**. Účelom je rekreácia. Ide teda o napríklad detské tábory, školy v prírode, a podobne.

Podľa § 25 zákona je **organizátor povinný oznámiť najmenej sedem dní pred začiatkom konania** zotavovacieho podujatia regionálnemu úradu verejného zdravotníctva príslušnému podľa miesta zotavovacieho podujatia, prípadne podľa miesta jeho začiatku miesto, čas a podmienky konania takého podujatia.

Organizátor je v zmysle zákona naďalej povinný dodržiavať za účelom ochrany zdravia všetky povinnosti v tejto oblasti a ich dodržiavanie bude naďalej kontrolovať príslušný orgán verejného zdravotníctva v rámci výkonu štátneho

zdravotného dozoru. Avšak **vypustením povinnosti predkladať žiadosť na schválenie dôjde k zníženiu administratívneho zaťaženia žiadateľov**.

Samozrejme aj po novele **ostávajú zachované povinnosti organizátora (i) zabezpečiť hygienické zázemie zotavovacieho podujatia, (ii) zdravotnú spôsobilosť účastníkov, (iii) zdravotníka na podujatí**, čo znamená, že na každých 30 až 40 detí musí byť zabezpečená osoba s odbornou spôsobilosťou (lekár, sestra, zdravotnícky záchranár alebo absolvent akreditovaného kurzu prvej pomoci) **a (iv) musí byť zabezpečená strava** zodpovedajúca výživovým požiadavkám a zásadám hygieny.

3. POSUDKY O RIZIKU

Novela zákona **zefektívnila postupy pri vypracovávaní posudkov o riziku**. Posudky o zdravotnom riziku a kategorizácia prác sa **po novom riešia prostredníctvom elektronického systému** úradov verejného zdravotníctva.

V súvislosti so zlepšovaním podnikateľského prostredia sa **novelou vypustila v ust. § 30 ods. 1 písm. b) a d) povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť vypracovanie písomného záznamu o posúdení rizika**, ak pracovná zdravotná služba nezistila zmenu pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika. To súvisí aj s novou formou posudku o riziku, ktorá bude elektronická a bude v nej jednoduchšie vyznačiť každé posúdenie zdravotného rizika na pracovisku.

Elektronické **posudky o riziku majú jednotnú formu** pre každý faktor práce a pracovného prostredia a tým zabezpečia jednotný postup v posudzovaní zdravotného rizika na každom pracovisku v SR. Jednotnosť zabezpečí

zrozumiteľnosť a jednoznačnosť obsahu posudkov o riziku.

Na portáli úradov verejného zdravotníctva sa budú priebežne aktualizovať zrozumiteľné informácie o postupe práce s elektronickými posudkami o riziku. V § 63s sa ustanovuje štvorročné prechodné obdobie na vypracovanie posudku o riziku do elektronického systému úradov verejného zdravotníctva, t. j. najneskôr do 31. decembra 2029.

4. HODNOTENIE PSYCHICKEJ ZÁŤAŽE ZAMESTNANCOV

Novela na jednej strane administratívne zjednodušuje určité aspekty pre zamestnávateľov, na strane druhej im pribúda nová povinnosť, a to povinnosť hodnotiť psychickú záťaž zamestnancov.

Za ustanovenie § 38 novela vkladá ustanovenie § 38a, ktoré upravuje ochranu zdravia pred psychickou pracovnou záťažou a znie nasledovne: „Zamestnávateľ je v oblasti ochrany zdravia pred psychickou pracovnou záťažou povinný a) zabezpečiť posúdenie psychickej pracovnej záťaže zamestnancov, b) zabezpečiť technické, organizačné a iné opatrenia, ktoré vylúčia alebo znížia na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru zvýšenú psychickú pracovnú záťaž zamestnancov.“

Príkladom takejto povinnosti zamestnávateľa je zabezpečiť vypracovanie posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika, pričom sa kategorizujú špecifické faktory práce a pracovného prostredia, ktorých zoznam je uvedený v § 30 ods. 1 písm. j) zákona.

Zoznam uvádza nasledovné špecifické faktory práce: (i) hluk, (ii) vibrácie, (iii) ionizujúce žiarenie, (iv) elektromagnetické pole, (v) UV žiarenie, (vi) infračervené žiarenie, (vii) laserové žiarenie, (viii) intenzívne pulzné svetlo, (ix) záťaž teplom, (x) záťaž chladom, (xi) chemické faktory, (xii) karcinogénne faktory, mutagénne faktory alebo reprodukčne toxické faktory, (xiii) biologické faktory, (xiv) fyzická záťaž pri práci, (xv) psychická pracovná záťaž a (xvi) zvýšený tlak vzduchu.

Ochrana zdravia pred psychickou záťažou je teda **po novom upravená v samostatnom paragrafe**, čo znamená nutnosť jej pravidelného posudzovania a prijímania konkrétnych preventívnych opatrení.

Po novom je teda potrebné **zabezpečiť posúdenie záťaže, ktoré sa v súlade s podzákonnými právnymi predpismi vypracováva v spolupráci s príslušnou pracovnou zdravotnou službou**, záťaž sa neposudzuje individuálne pre každého zamestnanca, ale **skupinovo pre jednotlivé profesie na základe charakteru práce** a pri hodnotení sa berú do úvahy najmä nároky na zmyslové vnímanie, miera zodpovednosti, pracovné tempo, sociálne interakcie či práca na zmeny.

5. RIZIKOVÉ PRÁCE SÚVISIACE S TEPLOM

Zamestnávateľia po novom nemusia predkladať hygienikom na schválenie prevádzkové poriadky pre rizikové práce z dôvodu záťaže teplom.

Podľa novelizovaného ust. § 38 zákona upravujúceho ochranu zdravia pred fyzickou záťažou pri práci je zamestnávateľ v oblasti ochrany zdravia pred fyzickou záťažou pri práci povinný „a) zabezpečiť posúdenie fyzickej záťaže pri práci, b) usporiadať a vybaviť pracoviská a miesta výkonu práce v súlade s ergonomickými zásadami a požiadavkami fyziológie práce, c) dodržiavať limitné hodnoty celkovej a lokálnej fyzickej záťaže zamestnancov, d) dodržiavať limitné hodnoty pri manipulácii s bremenami a ďalšie minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky pri ručnej manipulácii s bremenami podľa osobitného predpisu, e) zabezpečiť technické, organizačné a iné opatrenia, ktoré vylúčia alebo znížia na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru zvýšenú fyzickú záťaž pri práci.“

Preventívne a ochranné opatrenia pre pracovné činnosti súvisiace so záťažou teplom alebo záťažou chladom pri práci a popis vykonávanej činnosti (pracovné postupy) so zohľadnením pracovných podmienok a triedy práce **uvádza**, poukazujúc na novelizovaný § 38, **posudok o riziku**.

Novela vypustila povinnosť zamestnávateľa vypracovať prevádzkový poriadok pri rizikovej práci z dôvodu záťaže teplom alebo záťažou chladom z technológie. Preventívne a ochranné opatrenia pre pracovné činnosti súvisiace so záťažou teplom alebo záťažou chladom pri práci a popis vykonávanej činnosti (pracovné postupy) so zohľadnením pracovných podmienok a triedy práce **uvádza posudok o riziku.**

6. AZBEST BEZ NUTNOSTI POSUDKU

Novela odstránila povinnosť predkladať orgánu verejného zdravotníctva na posúdenie návrh na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

Nahrádza sa oznamovacou povinnosťou v § 41 a v súlade s osobitným predpisom, ktorým je nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

Pri odstraňovaní azbestu zo stavieb sa teda zrušila povinnosť predkladať návrh orgánu verejného zdravotníctva na posúdenie, postup sa riadi oznamovacou povinnosťou.

Podľa ust. § 41 samozrejme naďalej platí, že odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb pri búracích prácach, údržbárskych prácach, opravách a iných činnostiach môže vykonávať fyzická osoba - podnikateľ alebo právnická osoba len na základe oprávnenia na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Jednotlivé podmienky vydania oprávnenia na odstraňovanie azbestu podrobne upravuje ust. § 41.

Oznamovacia povinnosť je uvedená v ods. 13 predmetného ustanovenia, na základe ktorého „Držiteľ oprávnenia na odstraňovanie azbestu zo stavieb je povinný príslušnému orgánu verejného zdravotníctva písomne oznámiť každé odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb vrátane predloženia dokladov podľa osobitného predpisu, a to najneskôr 30 dní pred začatím prác.“

Ak vec neznesie odklad, podľa odseku 14: „V prípade mimoriadnej havarijnej udalosti alebo živelnnej udalosti je držiteľ oprávnenia na odstraňovanie azbestu zo stavieb povinný písomne oznámiť odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb príslušnému orgánu verejného zdravotníctva najneskôr do 48 hodín od začiatku neodkladného odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb vrátane predloženia dokladov podľa osobitného predpisu.“

7. ODBORNÁ SPÔSOBILOSŤ

Novela zákona **spresňuje požiadavky na odbornú spôsobilosť** pri výrobe a manipulácii s nebezpečnými látkami a prispôsobuje legislatívu európskym štandardom. Novela v tomto smere pridáva do zákona nové ustanovenia § 16a až 16r, ktoré sa týkajú odborných spôsobilostí pokiaľ ide o rôzne druhy činností súvisiacich s nebezpečnými látkami a epidemiologicky závažné činnosti.

Keďže nie je cieľom ani rozsahom nášho Pro Bona možné obsiahnuť podrobné definície v nových ustanoveniach. Podmienky na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti sa totiž nezmenili, len každá odborná spôsobilosť je upravená v samostatnom paragrafe.

Dôležité je, že zákon dáva možnosť preukázať odbornú spôsobilosť na základe absolvovania príslušného odborného vzdelania bez nutnosti opätovného absolvovania skúšky pred komisiou.

8. ZÁKAZ PRE SOLÁRIÁ

Podľa novelizovaného ust. § 23 ods. 6: „Prevádzkovateľ solária nesmie poskytovať služby zamerané na opalovanie pokožky umelým zdrojom ultrafialového žiarenia osobám mladším ako 18 rokov.“

Novela zakázala poskytovanie služieb solárií zakázané osobám mladším ako 18 rokov z dôvodu mnohých vedeckých výskumov o väčšej pravdepodobnosti vzniku rakoviny kože.

9. PRÁVOMOCI OBCE

Obce majú na základe novely **väčšie kompetencie pri nariadovaní deratizácie a regulácii hlučných prevádzok** prostredníctvom všeobecne záväzného nariadenia.

Ustanovenie § 53 sa zmenilo tak, že pôvodný text § 53 sa označil ako odsek 1 a doplnil sa odsekom 2, na základe ktorého „Obec je oprávnená na svojom území alebo v určitých častiach svojho územia na účel vytvárania a zachovania zdravých životných podmienok obyvateľov obce všeobecne záväzným nariadením a) upraviť režimovo prevádzku zdrojov hluku a vibrácií alebo činnosti, ktoré sú zdrojom hluku v prípade opakovane preukázaného nedodržania povinnosti podľa § 27 ods. 1 vráťane verejnej produkcie hudby, b) nariadiť vykonanie jarnej a jesennej deratizácie; o nariadení je povinná informovať 60 dní vopred.“

Uvedené ustanovenie umožňuje obciam regulovať problematiku hluku v nadväznosti na zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení.

Právomoc obce regulovať hlučné prevádzky sa zrealizuje **prostredníctvom všeobecne záväzného nariadenia (VZN)** a obec je povinná pri vydávaní VZN rešpektovať ostatné zákony. Podľa zákonodarcu sa posilní schopnosť obce efektívne reagovať na miestne problémy spojené s nadmerným hlukom a vytvorí právny základ na vydávanie VZN, ktorý v doterajšom právnom systéme absentoval.

Pôvodné ust. § 53 sa zároveň doplnilo o nové písmená d) a e).

Podľa novelizovaného ust. § 53 ods. 1 písm. d) „Obce sú **povinné sprístupniť aktuálne informácie o kvalite vody na kúpanie pre verejnosť na dostupnom a viditeľnom mieste v blízkosti vody určenej na kúpanie, ktorá nie je prírodným kúpaliskom, ak sa nachádza v ich katastrálnom území**“ a podľa doplneného písmena e) sú obce povinné **„podporovať používanie pitnej vody z verejného vodovodu, ak je to technicky možné nainštalovaním vonkajších a vnútorných zariadení vo verejných priestoroch.“**

Doplnenie ustanovenia znamená sprístupnenie informácií (na informačných tabuliach) o lokalitách so statusom „voda určená na kúpanie“, ktoré sú vo významnej miere využívané počas kúpacej sezóny širokou verejnosťou. Ide o informácie, ktoré spracúvajú a zverejňujú na svojich webových sídlach regionálnych úradov verejného zdravotníctva a Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Ich sprístupnením v blízkosti samotných lokalít prispeje k rozvoju a atraktivite lokalít pre návštevníkov, ale aj k ochrane zdravia občanov príslušných obcí.

Pokiaľ ide o používanie pitnej vody z verejného vodovodu nainštalovaním zariadení vo verejných priestoroch, obce majú zohľadniť osobitné miestne podmienky, ako je podnebie a zemepisné charakteristiky.

10. ZMENY PRE GASTROPREVÁDZKY

Novela čiastočne mení hygienické štandardy pre stravovacie zariadenia upravené v ust. § 26 zákona.

Podľa novelizovaného ust. § 26 ods. 4 písm. j): „Fyzická osoba-podnikateľ a právnická osoba, ktoré prevádzkujú zariadenia spoločného stravovania (ďalej len „prevádzkovateľ zariadenia spoločného stravovania“), sú povinné zabezpečiť pred výdajom stravy odber vzoriek pokrmov vyrobených v tomto zariadení spoločného stravovania, ich uchovanie a o odobratých vzorkách viesť dokumentáciu, ak ďalej nie je ustanovené inak.“

Na dosiahnutie jednoznačnosti novela precizovanými písmenom j) uvádza, že povinnosť odberu vzoriek sa vzťahuje iba na prevádzky zariadení spoločného stravovania, v ktorých sa realizuje výroba daného pokrmu, t.j. nevzťahuje sa na tie, kde sa uskutočňuje len jeho výdaj a nie výroba.

Povinnosť odobrať vzorku pred výdajom stravy v praxi znamená **zabezpečenie dôkazového materiálu pre prípad, že by u zákazníkov alebo stravníkov došlo k otrave jedlom alebo k zažívacím ťažkostiam.**

Tento postup slúži ako ochrana prevádzkovateľa pred nepravdivými obvineniami a zároveň ako kľúčový nástroj pre Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RUVZ) na rýchle odhalenie zdroja prípadnej nákazy.

Presné pravidlá tohto procesu na Slovensku podrobne upravuje vyhláška MZ SR č. 533/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania v § 11, uvedíme pre zaujímavosť, že pri odoberaní musí byť zachovaná sterilita pomôcok, pokrm sa vkladá do vopred vyvarených, čistých sklenených pohárov s uzáverom, každá zložka jedla sa odobratím izoluje do samostatnej nádoby (napr. mäso zvlášť, omáčka zvlášť, ryža zvlášť), každá vzorka musí vážiť najmenej 50 gramov, pokrmý odoberané v teplom stave sa musia okamžite uzavrieť, urýchlene schladit' a odložiť do chladničky a vzorky sa povinne skladujú v chladničke presne **48 hodín** od ukončenia výdaja. Po uplynutí tejto lehoty sa likvidujú, ak nevzniklo podozrenie na nákazu.

To uvádzame ako zaujímavosť pre našich čitateľov akým spôsobom má byť zabezpečená ochrana zdravia v gastroprevádzkach.

Avšak pozor! Nie vo všetkých gastroprevádzkach.

Totíž podľa novelizovaného odseku 5 v ust. § 26: „Povinnosti podľa odseku 4 písm. j) sa nevzťahujú na prevádzky verejného stravovania okrem výroby pokrmov alebo nápojov v týchto prevádzkach pre zariadenia sociálnych služieb alebo zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zdravotnícke zariadenia, priestory Zboru väzenskej a justičnej stráže, školské zariadenia, školy, výdajne na pracoviskách; povinnosti podľa odseku 4 písm. j) sa ďalej nevzťahujú na stánky s rýchlym občerstvením a iné zariadenia s ambulantným predajom pokrmov

a nápojov, na hromadné podujatia a na zariadenia sociálnych služieb rodinného typu.“

Takže **novela vlastne upresňuje že, iba pokiaľ bude zariadenie verejného stravovania vyrábať pokrmý pre zariadenia sociálnych služieb alebo zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zdravotnícke zariadenia, školské zariadenia, školy, do výdajní na pracoviskách, tak je povinné zabezpečiť pred výdajom stravy odber vzoriek** týchto vyrobených pokrmov, ich uchovanie a bude povinné o odobratých vzorkách viesť dokumentáciu.

Záverom ešte uvedíme, že novela sa dotkla aj **vstupu zvierat do gastroprevádzok.** Novela uvádza, že obmedzenie vstupu zvierat do gastroprevádzok **sa nevzťahuje na priestory určené na konzumáciu** a umožňuje sa vstup psa na vôdzke alebo mačky na vôdzke, iba ak vstup osoby so psom na vôdzke alebo mačky na vôdzke do priestorov určených na konzumáciu **povolí prevádzkovateľ zariadenia verejného stravovania.** Prevádzkovateľ zariadenia verejného stravovania **je povinný zabezpečiť označenie o povolení vstupu osoby so psom na vôdzke alebo mačkou na vôdzke na viditeľnom mieste** pri vstupe do priestorov a prijať hygienické opatrenia na ochranu potravín, pokrmov alebo nápojov.

Čiže vstup zvierat je striktne zakázaný do priestorov výrobných a skladovacích, avšak prevádzkovateľ gastroprevádzky môže určiť **výnimku pre zvieratá na vôdzke, aby vstúpili do priestorov, ale iba určených na konzumáciu.**

Novela zákona nadobudla **účinnosť 15. júla 2026.**

Publikované dňa 31.07.2026.

PRIPRAVUJE SA V NR SR - ZÁKON O PRÁCI VYKONÁVANEJ PROSTREDNÍCTVOM DIGITÁLNEJ PRACOVNEJ PLATFORMY

1. ABSTRAKT

Cieľom návrhu nového zákona je zabezpečiť transpozíciu smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/2831 z 23. októbra 2024 o zlepšení pracovných podmienok v oblasti práce pre platformy a vytvoriť osobitný právny rámec pre výkon práce prostredníctvom digitálnych pracovných platforiem. Nový zákon má za cieľ upraviť osobitosti platformovej práce v porovnaní s osobitnými predpismi v oblasti pracovnoprávných vzťahov, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ochrany osobných údajov a predpisov upravujúcich obchodnoprávne a občianskoprávne vzťahy s cieľom zlepšiť pracovné podmienky osôb vykonávajúcich prácu prostredníctvom digitálnych pracovných platforiem. Ide zatiaľ iba o návrh zákona predložený v Národnej rade SR, keďže však ide o transpozíciu európskej smernice, zásadné zmeny v návrhu neočakávame. Podľa nás o návrhu nového zákona povedať viac.

2. PREDMET ÚPRAVY

Navrhovaný zákon sa má uplatniť na platformovú prácu vykonávanú na území Slovenskej republiky bez ohľadu na sídlo, resp. miesto podnikania alebo registráciu digitálnej pracovnej platformy a bez ohľadu na rozhodné právo upravujúce zmluvný vzťah medzi stranami (t. j. bez ohľadu, či sa zmluvný vzťah medzi digitálnou pracovnou platformou alebo sprostredkovateľom a osobou vykonávajúcou platformovú prácu spravuje právom Slovenskej republiky alebo sa aplikujú právne predpisy štátu usadenia sa platformy, napr. obchodné podmienky, ktoré akceptuje osoba vykonávajúca platformovú prácu pri výkone takejto práce, budú založené na právnom poriadku iného štátu ako je Slovenská republika).

Ustanovenia nového zákona budú mať prednosť pred Zákonníkom práce, ktorý sa uplatní vo

zvyšnej časti a bude sa týkať len osôb vykonávajúcich platformovú prácu v pracovnoprávnom vzťahu, keďže Zákonník práce sa týka len osôb v postavení zamestnanca a zamestnávateľa.

3. DEFINÍCIA NIEKTORÝCH POJMOV

Digitálna pracovná platforma je fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, alebo právnická osoba, ktoré poskytujú službu (1.) aspoň čiastočne na diaľku prostredníctvom elektronických prostriedkov, najmä webového sídla alebo mobilnej aplikácie, (2.) na žiadosť príjemcu služby, (3.) zahŕňajúcu ako nevyhnutný a podstatný prvok organizáciu práce vykonávanú fyzickými osobami za odplatu bez ohľadu na to, či je táto práca vykonávaná online alebo na určitom mieste, (4.) zahŕňajúcu používanie automatizovaného monitorovacieho systému alebo automatizovaného rozhodovacieho systému.

Platformová práca je práca, ktorá je organizovaná prostredníctvom digitálnej pracovnej platformy a vykonávaná fyzickou osobou na základe zmluvného vzťahu medzi digitálnou pracovnou platformou alebo sprostredkovateľom a fyzickou osobou bez ohľadu na to, či existuje zmluvný vzťah medzi touto fyzickou osobou alebo sprostredkovateľom a príjemcom služby.

Osoba vykonávajúca platformovú prácu je fyzická osoba, ktorá vykonáva platformovú prácu bez ohľadu na povahu zmluvného vzťahu alebo formálne označenie zmluvného vzťahu zmluvnými stranami.

Platformový zamestnanec je osoba vykonávajúca platformovú prácu v pracovnoprávnom vzťahu vrátane pracovnoprávneho vzťahu, o ktorého existencii rozhodol súd na základe uplatnenia právnej domnienky podľa § 17 ods. 5.

Sprostredkovateľ je fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, alebo právnická osoba, ktoré **na účely sprístupnenia platformovej práce pre digitálnu pracovnú platformu alebo prostredníctvom digitálnej pracovnej platformy (1.) majú založený zmluvný vzťah** s digitálnou pracovnou platformou a zmluvný vzťah s osobou vykonávajúcou platformovú prácu alebo **(2.) sú v subdodávateľskom reťazci** medzi digitálnou pracovnou platformou a osobou vykonávajúcou platformovú prácu.

4. POVAHA ZMLUVNÉHO VZŤAHU PRI VÝKONE PLATFORMOVEJ PRÁCE

Zákonník práce obsahuje kogentnú normu obmedzujúcu zásadu zmluvnej voľnosti pokiaľ ide o výber zmluvného vzťahu, ak sú naplnené znaky závislej práce.

Závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu.

Zároveň ďalšie ustanovenie Zákonníka práce vymedzuje aj obmedzenie (zákaz) dojednávania závislej práce v občianskoprávnom a obchodnoprávnom vzťahu: „*Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.*“

V podmienkach SR neexistuje akási fixná medzi-katégoria (tretia kategória) medzi statusom „zamestnanca“ a „osobou konajúcou samostatne“.

Preto navrhované znenie navrhovaného nového zákona v § 3 pri určovaní statusu osoby vykonávajúcej platformovú prácu vychádza z týchto východísk a **za základ pracovnoprávneho vzťahu ustanovuje už existujúcu definíciu závislej práce podľa § 1 ods. 2 Zákonníka práce.**

Podľa navrhovaného zákona „Zmluvný vzťah medzi digitálnou pracovnou platformou alebo sprostredkovateľom a osobou vykonávajúcou platformovú prácu je pracovnoprávnym vzťahom,

ak sú naplnené znaky závislej práce podľa Zákonníka práce alebo ak súd rozhodol o existencii pracovnoprávneho vzťahu na základe uplatnenia právnej domnienky podľa § 17 ods. 5.“

5. PRÁVNA DOMNIENKA

Jej úprava je v navrhovanom ust. § 17 ods. 5. Upravuje spôsob klasifikácie zmluvného statusu osôb vykonávajúcich prácu. Ak platforma voči človeku uplatňuje kontrolu a riadenie, automaticky sa predpokladá, že ide o riadny pracovný pomer (zamestnanca), nie o živnosť.

Zmluvný vzťah medzi digitálnou pracovnou platformou alebo sprostredkovateľom a osobou vykonávajúcou platformovú prácu **sa považuje za pracovnoprávny vzťah, ak osoba vykonávajúca platformovú prácu** alebo odborová organizácia zastupujúca osobu vykonávajúcu platformovú prácu **uvedie skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že platformová práca sa vykonáva vo vzťahu nadriadenosti digitálnej pracovnej platformy alebo sprostredkovateľa a podriadenosti osoby vykonávajúcej platformovú prácu a podľa pokynov digitálnej pracovnej platformy alebo sprostredkovateľa** a digitálna pracovná platforma alebo sprostredkovateľ v konaní pred súdom nepreukáže, že platformová práca sa nevykonáva vo vzťahu nadriadenosti digitálnej pracovnej platformy alebo sprostredkovateľa a podriadenosti osoby vykonávajúcej platformovú prácu a podľa pokynov digitálnej pracovnej platformy alebo sprostredkovateľa.

Právna domnienka navrhovaná v § 17 ods. 5 je **vyvrátiteľnou právnou domnienkou**. Tvrdenia osoby vykonávajúcej platformovú prácu neznamenaajú možnosť automatickej rekvalifikácie zmluvného vzťahu na pracovnoprávny vzťah (výkon závislej práce), ale v zmysle smernice (EÚ) 2024/2831 sa ustanovuje možnosť vyvrátenia tejto právnej domnienky digitálnou pracovnou platformou alebo sprostredkovateľom.

6. ALGORITMICKÉ RIADENIE

Navrhované ustanovenie § 6 v novom zákone predstavuje transpozíciu čl. 7 smernice (EÚ) 2024/2831 a zavádza **osobitné obmedzenia spracúvania osobných údajov prostredníctvom automatizovaných monitorovacích a rozhodovacích systémov**. Ustanovenia sa vzťahujú aj na náborový proces alebo výberové konanie.

Digitálna pracovná platforma bude mať **zakázané spracúvať citlivé kategórie údajov, najmä údaje o emocionálnom alebo psychickom stave, o súkromných rozhovoroch, o uplatňovaní základných práv, ani údaje odhaľujúce rasový alebo etnický pôvod, zdravotný stav, členstvo v odborovej organizácii, či sexuálnu orientáciu**. Rovnako bude zakázané používať biometrické údaje na identifikáciu porovnávaním s databázou.

Navrhovaný zákon však ponecháva možnosť pre digitálnu pracovnú platformu, aby mohla spracúvať biometrické údaje na overenie totožnosti osoby porovnaním jej biometrických údajov s údajmi, ktoré predtým poskytla tá istá osoba - takzvané overenie alebo autentifikácia jedna k jednej - „one-to-one“.

Navrhovaný zákon zakazuje spracúvanie biometrických údajov s cieľom zistiť totožnosť osoby vykonávajúcej platformovú prácu tak, že sa tieto údaje porovnávajú s biometrickými údajmi fyzických osôb uloženými v databáze - takzvaná identifikácia jedna k mnohým - „one-to-many“.

Navrhovaný zákon stanovuje tiež povinnosť digitálnej pracovnej platformy zabezpečiť účinný ľudský dohľad nad používaním automatizovaných monitorovacích a rozhodovacích systémov pri platformovej práci, a to formou a v rozsahu preventívneho, priebežného a nápravného ľudského dohľadu nad algoritmickým riadením, ktorý má zabezpečiť ochranu práv, rovnaké zaobchádzanie a zodpovednosť digitálnej pracovnej platformy za rozhodnutia prijímané s využitím automatizovaných systémov.

V nadväznosti k uvedeným mechanizmom navrhovaný zákon prizná právo osoby vykonávajúcej platformovú prácu na preskúmanie rozhodnutia prijatého alebo podporeného automatizovaným rozhodovacím systémom fyzickou osobou (človekom). Ide o odraz zásady, aby automatizované rozhodovanie podliehalo reálnemu ľudskému preskúmaniu, aby dotknuté osoby mali právo na vysvetlenie, na preskúmanie a na účinnú nápravu, ak dôjde k porušeniu ich práv.

7. TRANSPARENTNOSŤ PLATFORMOVEJ PRÁCE

Navrhovanými ustanoveniami § 13 až 15 má navrhovaný zákon zaviesť určitú kontrolu, resp. dohľad Národným inšpektorátom práce.

Novým zákonom sa navrhuje zaviesť **povinnosť pre digitálnu pracovnú platformu a sprostredkovateľa najneskôr v deň začatia pôsobenia na území SR oznámiť Národnému inšpektorátu práce nevyhnutné identifikačné údaje** digitálnej pracovnej platformy (IČO, obchodné meno, adresy, a podobne). Tieto údaje sa budú oznamovať **prostredníctvom verejného portálu - registra**, ktorý bude viesť Národný inšpektorát práce.

Okrem identifikačných údajov bude musieť digitálna pracovná platforma deklarovať aj služby, ktoré poskytuje, resp. ktoré sprostredkuje na základe požiadavky príjemcu služby.

Digitálne pracovné platformy, ktoré nemajú sídlo alebo miesto podnikania na území Slovenskej republiky, budú musieť **navyše nahlásiť aj kontaktnú osobu, ktorá bude splnomocnená na doručovanie písomností a poskytovanie informácií** orgánom verejnej moci.

Podobná povinnosť ako digitálnej pracovnej platforme v rozsahu registrácie bude prináležať aj sprostredkovateľovi, definovanému v úvode nášho príspevku.

Národný inšpektorát práce bude v súvislosti s vyššie uvedenými skutočnosťami viesť **register digitálnych pracovných platforiem**

a sprostredkovateľov a digitálne pracovné platformy budú cez register povinné sprístupniť Národnému inšpektorátu práce a zástupcom osôb vykonávajúcich platformovú prácu informácie o (i) počte osôb pracujúcich cez digitálnu pracovnú platformu, rozčlenenom podľa miery aktivity (napr. podľa počtu odpracovaných hodín za deň, týždeň alebo mesiac) a ich zmluvného alebo pracovnoprávneho postavenia, (ii) všeobecné obchodné podmienky určené platformou, ktoré sa vzťahujú na tieto zmluvné vzťahy, (iii) priemerné trvanie činnosti, priemerný týždenný počet odpracovaných hodín a priemerný príjem osôb, ktoré vykonávajú prácu pravidelne, (iv) zoznam sprostredkovateľov, s ktorými má digitálna pracovná platforma zmluvný vzťah.

8. PRÁVO NA NÁPRAVU

Navrhovaný zákon v ust. § 16 priznáva osobe vykonávajúcej platformovú prácu, ktorá sa domnieva, že jej práva alebo právom chránené záujmy vyplývajúce z tohto zákona boli porušené, **právo obrátiť sa na súd alebo iný príslušný orgán a domáhať sa právnej ochrany.**

V prípade platformového zamestnanca pôjde o pracovnoprávny spor, pričom príslušnosť súdu bude určená podľa § 24 CSP. **V prípade osoby vykonávajúcej platformovú prácu v inom ako pracovnoprávnom vzťahu bude príslušnosť závisieť od povahy sporu**, t. j. či pôjde o určenie pracovnoprávneho statusu (vtedy má ísť o príslušnosť podľa § 24 CSP) alebo pôjde napr. o spor týkajúci sa plnenia záväzkov z obchodnoprávneho vzťahu (vtedy nejde o pracovnoprávny spor).

Osoba vykonávajúca platformovú prácu, ktorá sa domnieva, že jej práva vyplývajúce z tohto zákona boli porušené, bude môcť podať podnet na inšpektoráte práce.

Pôjde o administratívny prostriedok ochrany, ktorý doplní súdnu ochranu a posilní dohľad.

9. DOZOR A SANKCIE

Navrhované ustanovenie § 21 upravuje **dozor nad dodržiavaním povinností týkajúcich sa**

spracúvania osobných údajov a algoritmického riadenia digitálnou platformou a nad ukladaním pokút podľa príslušných právnych predpisov. Tieto dozorové oprávnenia má vykonávať **Úrad na ochranu osobných údajov.**

Dozor nad dodržiavaním povinností digitálnej pracovnej platformy a sprostredkovateľa vyplývajúcich z navrhovaných ust. § 13 a 14, teda **oznamovacie povinnosti digitálnej pracovnej platformy a sprostredkovateľa**, má byť zverený **Národnému inšpektorátu práce.**

Navrhovaným zákonom sa v ust. § 22 upravuje **fakultatívna možnosť** správneho orgánu **uložiť pokutu za nesplnenie povinnosti digitálnou pracovnou platformou alebo sprostredkovateľom** podľa spomínaných § 13 a 14 tohto zákona (za nesplnenie oznamovacej povinnosti o začatí pôsobenia na území SR príslušnému orgánu verejnej moci).

Navrhuje sa **maximálna výška sankcie** za nesplnenie povinnosti **až do 50 000 eur.**

Navrhovaný zákon je zatiaľ v legislatívnom procese v štádiu predloženia v Národnej rade SR.

Ide o vládny návrh zákona, je teda vysoký predpoklad jeho schválenia. **Navrhovaná účinnosť je od 2. decembra 2026, každopádne zatiaľ nie je známy termín jeho schvaľovania.**

Legislatívny proces budeme sledovať a o niektorých vybraných podstatných inštitútoch Vás budeme pravdepodobne informovať v neskorších vydaniach Pro Bona.

Publikované dňa 31.07.2026.

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva ani povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeniach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď bulletin nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok nás, prosím, kontaktujte prostredníctvom emailovej adresy office@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2026